

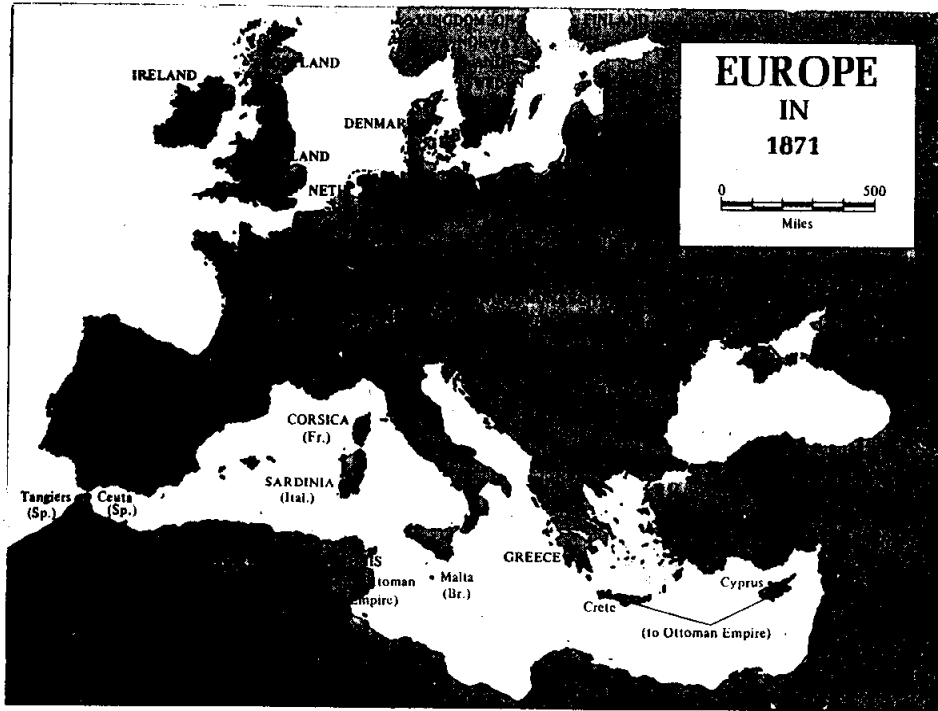
บทที่ 9

ลักษณะความเป็นไปทางการเมืองภายในของแต่ละประเทศในยุโรป

ในตอนกลางของศตวรรษที่ 19 ถือเป็นการเปิดยุคแห่งความเฟื่องฟูของลัทธิเสรีนิยม (LIBERALISM) ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม พรรคการเมืองที่เข้มแข็งของประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปยังคงยึดหลักการปกครองในระบบรัฐสภาซึ่งใช้การเลือกตั้งแบบจำกัดสิทธิ (LIMITED SUFFRAGE) ถึงแม้จะยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองแต่ก็ยังยึดหลักการในแนวทางเสรีนิยม เช่น การให้ความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคล การให้เสรีภาพแก่ประชาชนทางด้านการเมือง และการนับถือศาสนา การใช้นโยบายการค้าเสรีระหว่างประเทศ ดังเช่นฝรั่งเศสซึ่งปกครองในระบอบสาธารณรัฐได้ให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่ประชาชนทั้งชายและหญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้ว (UNIVERSAL SUFFRAGE) พรรคการเมืองพรรคใหญ่กลายเป็นพรรคของกลุ่มชนชั้นกลางที่มีแนวความคิดไม่รุนแรงในทางการเมือง ส่วนประเทศที่ยังคงยึดหลักการปกครองในระบอบเก่าที่สำคัญในเวลานั้น ได้แก่รัสเซียซึ่งลัทธิเสรีนิยมยังไม่สามารถแทรกตัวเข้าไปมีอิทธิพลได้ดังเช่นประเทศอื่น ๆ ในยุโรป .

พอถึงตอนปลายศตวรรษที่ 19 สถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อประเทศที่เคยยอมรับหลักการเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ (LAISSEZ-FAIRE ECONOMICS) แบบอังกฤษซึ่งได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 1850 และ 1860 ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบการตั้งกำแพงภาษีศุลกากร (TARIFF PROTECTIONISM) โดยเยอรมนีเริ่มใช้ก่อนในปี ค.ศ. 1879 ฝรั่งเศสติดตามมาในปี ค.ศ. 1881 หลังจากนั้น ออสเตรีย-ฮังการี อิตาลี และรัสเซีย ต่างก็หันมาดำเนินนโยบายเช่นเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของบรรดาประเทศต่าง ๆ เกิดขึ้นเพราะความกลัวว่าสินค้าที่มาจากอังกฤษซึ่งเป็นประเทศที่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นประเทศแรกจะเข้ามาตีตลาดสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศให้เป็นไปอย่างล่าช้า จากแนวความคิดดังกล่าวจึงทำให้สินค้าอังกฤษถูกกีดกันออกจากตลาดการค้าในทวีป

ยุโรป ภายในอังกฤษเองก็ได้เริ่มมีการเรียกร้องให้เพิ่มการเก็บภาษีสินค้าที่สั่งจากภายนอก การแข่งขันทางด้านการค้าและการตั้งกำแพงภาษีศุลกากรทำให้พวกพ่อค้าและนักอุตสาหกรรม ชาวยุโรปต้องออกไปแสวงหาตลาดการค้าภายนอกทวีปยุโรป ซึ่งถ้าประเทศใดสามารถ ครอบครองตลาดการค้าได้สำเร็จก็จะทำให้มีอำนาจควบคุมในทางการเมือง การแข่งขันทาง ด้านการค้าและการเมือง ได้กลายมาเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่สาเหตุของการ เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1¹

ยุโรปในปี ค.ศ. 1871

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในตอนปลายศตวรรษที่ 19 ยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในทางการเมือง พรรคการเมืองใหญ่ที่มีแนวความคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยมในยุโรปเริ่มเกิดความแตกแยกและขาดความร่วมมือกัน มีสาเหตุมาจากการแข่งขันทางด้านการเมืองระหว่างประเทศและทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้

¹ ประเสริฐ เรื่องสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971 (พิมพ์ครั้งที่ 5; กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา, 2522), หน้า 146.

กลุ่มนายทุนอุตสาหกรรมต้องหันมาขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลซึ่งวิธีการดังกล่าวได้แย้งกับหลักการเสรีนิยมในทางเศรษฐกิจซึ่งต้องการให้รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องแต่เพียงเล็กน้อยในทางเศรษฐกิจ สิ่งที่พวกนายทุนอุตสาหกรรมได้เรียกร้องจากรัฐบาลตั้ง เช่น การออกกฎหมายเพื่อป้องกันการนัดหยุดงานของพวกกรรมกร การตั้งกำแพงภาษีศุลกากร การออกกฎหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่พวกนายทุนอุตสาหกรรม และการช่วยแสวงหาตลาดการค้าแห่งใหม่ โดยการผลักดันให้รัฐบาลออกไปแสวงหาอาณานิคม เป็นต้น ความต้องการของพวกนายทุนอุตสาหกรรมทำให้พวกนี้เริ่มหันมาให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองฝ่ายขวา เพื่อให้มีการจัดตั้งรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง เมื่อพวกนายทุนอุตสาหกรรมถูกต่อต้านจากพวกกรรมกรซึ่งได้รับอิทธิพลจากลัทธิมาร์กซิสต์ (MARXISM) และลัทธิการก่อความวุ่นวาย (ANARCHISM) ซึ่งไม่ต้องการเห็นพวกกรรมกรถูกเอารัดเอาเปรียบจากพวกนายทุน ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้พวกนายทุนอุตสาหกรรมต้องการรัฐบาลกลางที่เข้มแข็งจึงเลิกให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองที่มีแนวความคิดเสรีนิยมและหันมาให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม²

รัสเซียยุคใหม่

ในตอนต้นศตวรรษที่ 19 อาณาจักรอันกว้างใหญ่ของรัสเซียประกอบไปด้วยกลุ่มชนหลายเชื้อชาติ ชาวรัสเซียแท้มีจำนวนเพียงร้อยละ 45 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ปัญหาของชนกลุ่มน้อยในเวลานั้นคือความต้องการแยกตัวออกจากการปกครองของรัสเซีย รัสเซียยังประสบปัญหาเรื่องความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิธีการทำนายังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับยุคกลาง ทาสติดที่ดิน (SERF) ยังคงมีอยู่ให้เห็นในรัสเซีย การทำอุตสาหกรรมก็เช่นเดียวกันมีการพัฒนาไปน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศยุโรปอื่น ๆ ทางด้านการเมืองรัสเซียยังคงเป็นประเทศที่อิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสไม่สามารถก่อปฏิกริยาหรือส่งผลกระทบต่อระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างเข้มงวดของรัสเซีย³

---

²Gordon A. Craig, Europe, 1815-1914 (Illinois : The Dryden Press Inc., 1972), P.241-242.

³ประเสริฐ เรื่องสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ.1789-1971, หน้า 158.

พระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 (ALEXANDER I ค.ศ.1801-1825) ทรงมีบทบาทสำคัญในการโค่นอำนาจนโปเลียน การประชุมที่เวียนนาและการก่อตั้งกลุ่มพันธมิตรอันศักดิ์สิทธิ์ ในระยะแรกทรงมีนโยบายเอนเอียงเข้าหาระบอบเสรีนิยมจึงทรงปฏิรูปการศึกษาและทรงเตรียมการที่จะยกเลิกระบบทาสิตที่ดินในรัสเซีย แต่แผนการดังกล่าวไม่ได้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมเพราะในเวลาต่อมาพระองค์ทรงเปลี่ยนพระทัยและทรงหันไปปกครองในระบอบเก่าอย่างเข้มงวดเช่นเดียวกับกษัตริย์ราชวงศ์โรมานอฟ (ROMANOV) องค์อื่น ๆ ที่ทรงเคยปฏิบัติมาในอดีต

พระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 (NICHOLAS I ค.ศ.1825-1855) พระอนุชาองค์เล็กของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 ทรงนำเอาปกครองในระบอบเก่ามาใช้อย่างเข้มงวดจนกระทั่งก่อให้เกิดการกบฏขึ้นโดยกลุ่มชนวาคม (DECEMBRISTS) ในปี ค.ศ.1825 แต่พวกกบฏก็ถูกปราบปรามลงได้ หลังจากนั้นพระองค์ก็ทรงดำเนินนโยบายการปกครองภายในอย่างเด็ดขาด ส่วนการดำเนินนโยบายต่างประเทศทรงมุ่งเน้นการขยายอำนาจออกสู่ภายนอกจนก่อให้เกิดสงครามไครเมียขึ้นในระหว่างปี ค.ศ.1853-1856 ความพ่ายแพ้อย่างน่าละอายของรัสเซียในสงครามครั้งนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความล้าหลังของรัสเซียเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมในยุโรปตะวันตก รัสเซียต้องการปฏิรูปตัวเองให้เข้าสู่ความทันสมัย

พระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 (ALEXANDER II ค.ศ.1855-1881) ทรงเป็นความหวังของพวกเสรีนิยมที่ต้องการเห็นพระองค์ปฏิรูปการปกครองและนำรัสเซียเข้าสู่ระบอบเสรีนิยม พระองค์ทรงเริ่มการปกครองโดยการนำระบอบเสรีนิยมมาใช้ ทรงปลดปล่อยทาสิตที่ดินในปี ค.ศ.1861 ต่อมาในปี ค.ศ.1864 พระองค์ทรงจัดตั้งสภาเซมสโวส (ZEMSTVOS) ซึ่งมีลักษณะเป็นสภาของรัฐบาลท้องถิ่นที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง จึงนับเป็นก้าวแรกที่รัฐบาลรัสเซียเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง การปฏิรูปที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุดในเวลาต่อมาได้แก่การปฏิรูประบบตุลาการ ทำให้สถาบันตุลาการเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาลและทำให้ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย การปฏิรูปดังกล่าวยังมีผลทำให้สถาบันตุลาการของรัสเซียซึ่งในอดีตมีความล้าหลังที่สุดกลายเป็น

มาเป็นสถาบันที่ดีที่สุดสถาบันหนึ่งของยุโรป⁴

การพัฒนาทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1860 เป็นต้นมาพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 ทรงให้การสนับสนุนต่อการปฏิวัติอุตสาหกรรมภายในรัสเซีย โดยการสนับสนุนให้เอกชนมาลงทุนสร้างทางรถไฟ ทำให้ผลิตผลทางการเกษตรสามารถส่งออก ไปขายยังต่างประเทศจนทำให้รัฐมีรายได้พอที่จะนำมาพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม การสร้างทางรถไฟยังเป็นแรงกระตุ้นอุตสาหกรรมในท้องถิ่นให้เกิดการตื่นตัว อุตสาหกรรมเริ่มมีการพัฒนาในบริเวณเมืองต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบกรุงมอสโกและกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ทำให้เกิดกลุ่มชนชั้นใหม่คือพวกกรรมกร การปฏิวัติอุตสาหกรรมของรัสเซียในยุคนี้อย่างเป็นแรงกระตุ้นให้รัสเซียหันมาพัฒนากองทัพเพื่อการขยายอำนาจออกไปภายนอก ผลประการสุดท้ายของการปฏิวัติอุตสาหกรรมของรัสเซียคือการเริ่มรับเอาลัทธิมาร์กซิสเข้ามาเผยแพร่ในรัสเซีย มีผลทำให้ชนวนการปฏิวัติกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในรัสเซียเริ่มหันเข้าหาแนวทางสังคมนิยมทางการเมือง

ความสำเร็จในนโยบายขยายอำนาจของรัสเซีย

รัสเซียมีนโยบายขยายอำนาจลง ไปทางภาคใต้และทางภาคตะวันออก ในปี ค.ศ. 1858 รัสเซียสามารถขยายดินแดนไปทางภาคตะวันออกเพื่อใช้เป็นเส้นทางออกสู่มหาสมุทรแปซิฟิก โดยการผนวกดินแดนบนฝั่งแม่น้ำอามูร์ (AMUR RIVER) ต่อมาได้มีการสร้างเมืองท่าวลาดีวอสต็อก (VLADIVOSTOCK) ไว้เป็นฐานทัพเรือในปี ค.ศ. 1860 ทางภาคใต้สงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกี (RUSSO-TURKISH WAR) ที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1877-1878 มีผลทำให้รัสเซียสามารถแยกดินแดนบัลแกเรีย (BULGARIA) ออกจากการปกครองของตุรกีได้สำเร็จ

การยุติการปกครองในแนวทางเสรีนิยมของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 แนวทางการปกครองในระบอบเสรีนิยมของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 เริ่มเปลี่ยนแปลงไปซึ่งเป็นผลมาจากการกบฏของพวกโปลในปี ค.ศ. 1863 และความ

---

⁴John P. Mc Kay, et al., A History of Western Society (Vol. II, Boston : Houghton Mifflin Company, 1983), P.893.

พยายามที่จะลอบปลงพระชนม์พระองค์ในปี ค.ศ. 1866 ทำให้พระองค์ต้องทรงนำเอาการปกครองในระบอบเก่าแบบเข้มงวดกลับมาใช้อีกครั้ง ในระหว่างปี ค.ศ. 1863-1874 ทำให้มีผู้ต้องสงสัยในทางการเมืองถูกเนรเทศไปยังไซบีเรีย (SIBERIA) จำนวนประมาณ 150,000 คน มาตรการรุนแรงที่รัฐบาลนำมาใช้ในการปราบปรามศัตรูทางการเมืองยิ่งทำให้พวกปฏิวัติเพิ่มการปฏิบัติการทางการเมือง ให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น⁵

องค์การปฏิวัติที่สำคัญในช่วงนี้ได้แก่พวกที่นิยมในลัทธินิฮิลิซึม (NIHILISM) ซึ่งเป็นพวกที่มุ่งทำลายล้างสถาบันต่าง ๆ ที่มีอยู่ในรัสเซีย นอกจากนี้ก็ยังมีขบวนการอนาธิปไตย (ANARCHIST MOVEMENT) ภายใต้การนำของบากูนิน (BAKUNIN) นักการเมืองผู้ถูกเนรเทศไปอยู่สวีเดน เซอร์แลนด์ ขบวนการอนาธิปไตยมีจุดมุ่งหมายในการทำลายล้างทุกสิ่งทุกอย่าง เช่นเดียวกับพวกที่นิยมในลัทธินิฮิลิซึม

นโยบายประนีประนอม

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1880 เป็นต้นมาพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 ทรงหันมาใช้นโยบายประนีประนอมกับพวกปฏิวัติ แต่กลับปรากฏว่าในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1881 พระองค์ถูกลอบปลงพระชนม์โดยการลอบขว้างระเบิดจากศัตรูทางการเมือง การสิ้นพระชนม์อย่างกระทันหันของพระองค์มีผลทำให้การปฏิรูปที่กำลังดำเนินไปด้วยดีมีอันต้องยุติลง⁶

พระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 3 (ALEXANDER III ค.ศ. 1881-1894)

พระราชโอรสของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 2 ทรงนำรัสเซียหวนกลับไปสู่การปกครองในระบอบเก่าอย่างเข้มงวดอีกครั้ง บรรดาชนกลุ่มน้อย พวกเสรีนิยมและชาวยิวต่างก็ได้รับการกดขี่บีบบังคับจากรัฐบาล บรรดาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่พอใจนโยบายการปกครองของพระองค์ได้หันมาจัดตั้งขบวนการใต้ดินเพื่อต่อต้านอำนาจของพระองค์ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มมาร์กซิส ก็ได้ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างลับ ๆ ในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ในปี ค.ศ. 1883

ในด้านการต่างประเทศรัสเซียประสบความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายร่วม

---

⁵ นันทา โชติกะพุกคณะ, ประวัติศาสตร์รัสเซีย (กรุงเทพฯ : ประเมษฐ์การพิมพ์, 2523), หน้า 73.

⁶ ประเสริฐ เวืองสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971, หน้า 162.

เป็นพันธมิตรกับเยอรมนีและออสเตรีย-ฮังการี รัสเซียได้ถอนตัวออกจากการร่วมในสนธิสัญญาสันนิบาตสามจักรพรรดิ ในปี ค.ศ.1887 และหันมาดำเนินนโยบายเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1894 ซึ่งเป็นระยะเวลา 10 เดือนก่อนการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 3

ผลงานดีเด่นของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 3 คือการขยายการพัฒนาประเทศไปสู่ดินแดนภาคตะวันออกโดยทรงอนุมัติโครงการก่อสร้างทางรถไฟสายทรานส์-ไซบีเรีย (TRANS-SIBERIAN RAILWAY) ในปี ค.ศ.1891 ซึ่งเป็นเส้นทางรถไฟที่เชื่อมระหว่างกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ข้ามดินแดนไซบีเรียไปสู่เมืองท่าวลาดิวอสต็อก ซึ่งเป็นเมืองท่าของรัสเซียบนฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกทำให้เกิดการขยายเส้นทาง ๓ การค้าระหว่างดินแดนของรัสเซียในยุโรปกับเอเชีย และยังส่งผลต่อการเพิ่มความแข็งแกร่งทางการทหารของรัสเซียในเขตแปซิฟิก การก่อสร้างเส้นทางสายทรานส์-ไซบีเรีย ส่วนใหญ่สำเร็จในปี ค.ศ.1904 และสำเร็จลุล่วงทั้งโครงการในปี ค.ศ.1917⁷

อาณาจักรเยอรมนี (THE SECOND REICH)

อาณาจักรเยอรมนีที่เกิดขึ้นใหม่ในปี ค.ศ.1871 มีลักษณะการปกครองเป็นแบบสมาพันธรัฐซึ่งประกอบไปด้วย ปรุสเซียและบรรดารัฐเยอรมันอื่น ๆ อีก 24 รัฐในแต่ละรัฐยังคงมีอำนาจในการปกครองตนเองแต่ต้องขึ้นตรงกับรัฐบาลกลางที่เข้มแข็ง โดยมีบิสมาร์ค ดำรงตำแหน่งอัครเสนาบดี (CHANCELLOR) รัฐบาลกลางทำหน้าที่ในการบริหารร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรหรือไรชส์ตาค (REICHSTAG) โดยบิสมาร์คได้ให้พรรคการเมืองเกือบทุกพรรคให้หันมาสนับสนุนการทำงานของรัฐบาล จึงเป็นการเปิดโอกาสให้บรรดาพรรคการเมืองสามารถหาเสียงสนับสนุนจากประชาชนจนสามารถขยายฐานเสียงออกไปได้อย่างกว้างขวาง พรรคการเมืองที่ทำงานใกล้ชิดกับรัฐบาลมากที่สุดได้แก่พรรคชาติเสรี (NATIONAL LIBERAL) ซึ่งในเวลาต่อมาได้กลายมาเป็นฐานเสียงที่สำคัญของรัฐบาลทั้งทางด้านการออกกฎหมายเพื่อเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการรวมเยอรมนีเข้าด้วยกันอย่างแท้จริง

---

⁷Alan Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History (Aylesbury : Hazell Watson & Viney Limited,1983), P.287.

นโยบายการปฏิวัติทางวัฒนธรรม

นโยบายที่พรรคชาติเสรีได้ดำเนินงานไปอย่างผิดพลาดคือการสนับสนุนให้บิสมาร์คหันมาเป็นศัตรูกับพวกคาทอลิก โดยให้การสนับสนุนต่อการปฏิวัติทางวัฒนธรรม (KULTUR-KAMPF) หรือนโยบายการต่อสู้เพื่อวัฒนธรรมเพื่อตั้งอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางและลดอำนาจศาสนจักร ทำให้บิสมาร์คและพรรคชาติเสรีซึ่งเป็นพรรคการเมืองของกลุ่มชนชั้นกลางต้องกลายเป็นศัตรูที่สำคัญขององค์สันตปาปาไพอัสที่ 9 (PIUS IX) ซึ่งได้ทรงออกคำประกาศ PAPAL INFALLIBILITY มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1870 โดยมีสาระสำคัญคือ คำสอนทางศาสนา (DOGMA) ย่อมจะไม่มีข้อผิดพลาด ซึ่งคำประกาศดังกล่าวมีเจตนาที่ต้องการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของศาสนจักรมากกว่าอาณาจักร คำประกาศของสันตปาปาไพอัสที่ 9 ทำให้นโยบายการปฏิวัติทางวัฒนธรรมของบิสมาร์คดำเนินไปอย่างไม่ได้ผลเพราะถูกต่อต้านจากพวกคาทอลิกในเยอรมนีซึ่งได้รวมพลังกันโดยการ تهدียงลงคะแนนให้แก่พรรคกลางคาทอลิก (CATHOLIC CENTER PARTY) ทำให้พรรคกลางคาทอลิกกลายเป็นพรรคฝ่ายค้านที่เข้มแข็ง บิสมาร์คจึงต่อสู้กับศาสนจักรโดยการออกกฎหมายเดือนพฤษภาคม ซึ่งได้ออกมาบังคับใช้ในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1873, 1874 และ 1875 (MAY LAWS) โดยมีสาระสำคัญคือ

1. ห้ามไม่ให้พระสอนหนังสือและโรงเรียนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ
2. พวกเยซูอิตจะถูกขับไล่ออกจากประเทศเยอรมนี
3. การสมรสต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศ
4. พระจะต้องได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศเยอรมนีและการแต่งตั้งพระจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ^๑

ในปี ค.ศ. 1878 บิสมาร์คได้หันมายกเลิกนโยบายต่อต้านศาสนจักรเมื่อสันตปาปาไพอัสที่ 9 สิ้นพระชนม์ลง ในเวลาต่อมารัฐบาลก็สามารถดึงเอาพรรคกลางคาทอลิกมาเป็นพันธมิตรได้สำเร็จ

สาเหตุที่ทำให้พรรคกลางคาทอลิกหันมาร่วมมือกับรัฐบาล

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ทั่วโลกประสบในปี ค.ศ. 1873 ได้ส่งผลกระทบต่อการทำเกษตรกรรมในทวีปยุโรป แป้งสาลีในยุโรปมีราคาตกต่ำเนื่องจากการล้มเข้าแป้งสาลี

^๑ ประเสวริฐ เรื่องสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971, หน้า 154.

ที่ถูกต้องกว่าจากสหรัฐอเมริกา แคนาดาและรัสเซีย สาเหตุเพราะได้มีการเปิดใช้ที่ดินขนาดใหญ่ ทั้งในทวีปอเมริกาเหนือและรัสเซีย อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้านการคมนาคมขนส่ง เช่น รถไฟและเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยจึงทำให้ค่าขนส่งสินค้า ระหว่างประเทศมีราคาถูกลง ทำให้ชาวนาในยุโรปซึ่งหากินบนผืนดินขนาดเล็ก ได้รับผลกระทบจากการสั่งเข้าแป้งสาลี โดยเฉพาะในภาคตะวันตกและภาคใต้ของเยอรมนี ซึ่ง ชาวนาได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ชาวนาเหล่านี้ส่วนใหญ่ต่างก็เป็นสมาชิกพรรคกลาง- คาทอลิกและนับถือศาสนาิกายคาทอลิก จากผลกระทบดังกล่าวจึงทำให้พรรคกลางคาทอลิก ต้องหันมาร่วมมือกับรัฐบาล เพื่อผลักดันให้รัฐบาลเปลี่ยนมาใช้ นโยบายการตั้งกำแพงภาษี ศุลกากร เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์แก่กลุ่มคนที่ให้การสนับสนุนแก่พรรค⁹

นโยบายการตั้งกำแพงภาษีศุลกากร

การแข่งขันทางด้านการค้าอัญญาชีพกับต่างประเทศยังส่งผลกระทบต่อพวก โปร- เทสแตนท์ยุง เกอร์ซึ่งเป็นกลุ่มที่ครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมากทางภาคตะวันออกของ เยอรมนี พวกโปรเตสแตนท์ยุง เกอร์เหล่านี้จึงให้การสนับสนุนต่อ นโยบายการตั้งกำแพงภาษีศุลกากร เช่นเดียวกับพวกชาวนาคาทอลิก ในเวลาต่อมาพวกพ่อค้าเหล็กและเหล็กกล้าในแคว้น ปรุสเซีย โรนแลนด์ซึ่งเดิมให้การสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมได้เปลี่ยนท่าที หันมาให้การสนับสนุนนโยบายการตั้งกำแพงภาษีศุลกากร เมื่อได้รับแรงกระตุ้นจากกลุ่มผล ประโยชน์ที่สำคัญสามกลุ่มใหญ่บิสมาร์คจึงพอใจที่จะเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม มาสู่ระบบการตั้งกำแพงภาษีศุลกากรในปี ค.ศ. 1879 การกระทำดังกล่าวมีผลทำให้รัฐบาล ได้รับเสียงสนับสนุนเพิ่มขึ้น ในรัฐสภาทั้งจากพรรคชาติเสรีซึ่งเป็นพันธมิตรเดิม พรรคกลาง- คาทอลิก และพรรคอนุรักษนิยม ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มนายทุน เจ้าของที่ดินในแคว้นปรุสเซีย

บิสมาร์คได้เคยคิดหาวิธีเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลมาหลายวิธี การเพิ่มนิกัดอัตรา ภาษีศุลกากรเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่รัฐบาลได้นำมาใช้ ความสำเร็จของรัฐบาลเยอรมันทำให้ ประเทศอื่น ๆ ทำตามอย่าง ดังนั้นในช่วงทศวรรษที่ 1880 และ 1890 จึงเป็นยุคที่หวนกลับไปสู่ระบบการตั้งกำแพงภาษีศุลกากร (PROTECTIONISM) เพื่อให้การคุ้มครองแก่ผลผลิต

⁹ Mc Kay, A History of Western Society, P.898.

ทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมภายในประเทศ ฝรั่งเศสก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายมาสู่การตั้งกำแพงภาษีศุลกากรเช่นเดียวกับเยอรมนี ซึ่งในเวลาต่อมาก็มีประเทศอื่น ๆ หันมาดำเนินนโยบายเช่นเดียวกับเยอรมนีและฝรั่งเศส ทำให้รัฐบาลต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและได้รับความนิยมจากประชาชนไปในเวลาเดียวกัน

การกำจัดพวกสังคมนิยม

บิสมาร์คมีนโยบายสกัดกั้นการเจริญเติบโตของพวกสังคมนิยมเยอรมัน ทั้งนี้เพราะนโยบายของพรรคสังคมนิยมและความจงรักภักดีที่พวกสมาชิกมีต่อพรรคอาจก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในเยอรมนี ภายหลังจากที่ได้พยายามและล้มเหลวมาแล้วถึง 2 ครั้งในการลอบปลงพระชนม์พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ถึงแม้จะเป็นการกระทำของพวกหัวรุนแรง (RADICALS) ซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคสังคมนิยม แต่ก็มีผลติดตามมาคือในปี ค.ศ. 1878 บิสมาร์คได้ขอเสียงสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎรให้มีการออกกฎหมายเพื่อเปลี่ยนสถานภาพให้สมาชิกพรรคสังคมนิยมกลายเป็นพวกนอกกฎหมาย การประชุมพรรคและข้อเขียนที่ออกโดยสมาชิกพรรคให้ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายเช่นเดียวกัน การผ่านกฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลทำให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (SOCIAL DEMOCRATIC PARTY) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เกิดจากการรวมพรรคกรรมกรเยอรมันสองพรรคเข้าด้วยกันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1875 กลายเป็นพรรคการเมืองนอกกฎหมาย สมาชิกพรรคต้องหันไปดำเนินวิถีทางการเมืองแบบใต้ดิน อย่างไรก็ตามพรรคการเมืองแนวทางสังคมนิยมจัดเป็นพรรคการเมืองที่มีการจัดองค์กรและมีระเบียบวินัยดีกว่าพรรคการเมืองอื่น ๆ ในเยอรมนี

การจัดระบบสวัสดิการสังคม

เมื่อสามารถกำจัดพวกสังคมนิยมให้กลายเป็นพวกนอกกฎหมายได้สำเร็จแล้ว เพื่อเป็นการเอาใจพวกกรรมกรบิสมาร์คจึงนำเอาแนวทางสังคมนิยมมาใช้ในทางปฏิบัติต่อพวกกรรมกร ในปี ค.ศ. 1883 และ 1884 บิสมาร์คได้ผลักดันให้รัฐสภาผ่านกฎหมายสวัสดิการสังคม (SOCIAL SECURITY SYSTEM) เพื่อให้การคุ้มครองแก่พวกกรรมกรโดยการจัดให้มีการประกันการเจ็บป่วยและการประกันอุบัติเหตุแก่พวกกรรมกร ต่อมาในปี ค.ศ. 1889 ได้มีการผ่านกฎหมายเงินเลี้ยงชีพ (OLD-AGE PENSION) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ประโยชน์แก่พวกกรรมกรที่ปลดเกษียณไปแล้วจะได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาล เงินที่รัฐบาล

นำมาจ่ายเป็นเงินที่ได้มาจากการบังคับเก็บจากทั้งพวคนายจ้างและลูกจ้าง และบางส่วนเป็นเงินของรัฐ

เยอรมนีนับเป็นประเทศแรกที่น่าเอาระบบสวัสดิการสังคมมาใช้ ส่วนสหรัฐอเมริกาเอาระบบดังกล่าวไปใช้ในอีก 50 ปีต่อมา อย่างไรก็ตามระบบสวัสดิการสังคมของบิสมาร์คก็ไม่สามารถหันเหความนิยมของพวกกรรมกรจากลัทธิสังคมนิยม ความเจริญก้าวหน้าของระบบสวัสดิการสังคมถือเป็นผลผลิตของการแข่งขันในทางการเมืองและเป็นความพยายามของรัฐบาลที่ต้องการได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชน

บิสมาร์คหมดอำนาจ

ในปี ค.ศ. 1890 จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2¹⁰ (ค.ศ. 1888-1918) ทรงต่อต้านบิสมาร์คที่ต้องการขยายเวลาบังคับใช้กฎหมายเพื่อทำให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยคงสภาพเป็นพรรคการเมืองนอกกฎหมาย ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงต้องการปกครองประเทศด้วยพระองค์เองและทรงต้องการได้รับเสียงสนับสนุนจากพวกกรรมกร ดังนั้นพระองค์จึงทรงบังคับให้บิสมาร์คลาออกจากตำแหน่งในปี ค.ศ. 1890 เมื่อบิสมาร์คลาออกจากตำแหน่งไปแล้วนโยบายทางด้านต่างประเทศของเยอรมนีได้เปลี่ยนไปจากเดิม ส่วนนโยบายการปกครองภายในปรากฏว่ารัฐบาลสามารถผ่านกฎหมายออกมาได้หลายฉบับ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือแก่พวกกรรมกรและการทำให้พรรคสังคมนิยมเป็นพรรคการเมืองที่ถูกกฎหมาย

รัฐบาลพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย

จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 ทรงไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับบิสมาร์คในการกีดกันพวกกรรมกรจากความเกี่ยวข้องกับลัทธิสังคมนิยม เพราะแนวความคิดสังคมนิยมได้

---

¹⁰ จักรพรรดิวิลเลียมที่ 1 เสด็จสวรรคตในปี ค.ศ. 1888 จักรพรรดิเฟรเดอริคที่ 3 พระราชโอรสทรงขึ้นครองราชย์สืบต่อมาอีก 3 เดือนก็เสด็จสวรรคตลงด้วยโรคประจำพระองค์จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 พระราชโอรสจึงเสด็จขึ้นครองราชย์ในเวลาต่อมา จักรพรรดิวิลเลียมที่ 2 ทรงมีฐานะเป็นพระราชนัดดาของพระราชินีวิกตอเรียแห่งอังกฤษ เนื่องจากพระราชมารดาของพระองค์คือเจ้าหญิงวิกตอเรียทรงเป็นพระราชธิดาองค์ใหญ่ของพระราชินีวิกตอเรียแห่งอังกฤษ.

ถูกเผยแพร่ออกไปจนเป็นที่นิยมในกลุ่มกรรมกรจนทำให้สมาชิกพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้รับการเลือกตั้งเข้าสู่สภาเป็นจำนวนมาก แต่จากความผิดพลาดของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยในปี ค.ศ. 1906 ด้วยนโยบายต่อต้านการทำสงครามขยายเขตอาณานิคมเข้าไปในดินแดนแอฟริกาตะวันตกเฉียงใต้ของเยอรมนี จึงมีผลทำให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยต้องสูญเสียคะแนนเสียงสนับสนุนไปเป็นจำนวนมากจากการเลือกตั้งครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 1907

พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยสามารถฟื้นฟูคะแนนนิยมที่ได้รับกลับคืนมาจนสามารถขยายฐานคะแนนเสียงออกไปอย่างกว้างขวางในช่วงก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ในการเลือกตั้งปี ค.ศ. 1912 พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดทำให้กลายมาเป็นพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นแนวทางการปฏิวัติสังคมนิยมจึงได้ลดความรุนแรงลง นโยบายต่อต้านการขยายกำลังกองทัพและนโยบายต่อต้านจักรวรรดินิยมค่อย ๆ หมดไปจากแนวความคิดเดิมของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยเมื่อได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล กลุ่มสังคมนิยมเยอรมันได้เข้าไปร่วมอยู่ภายใต้ร่มธงเยอรมันอย่างเต็มตัว¹¹

สาธารณรัฐที่ 3 ของฝรั่งเศส

ปี ค.ศ. 1871 เป็นปีที่ฝรั่งเศสตกอยู่ในสภาวะวิกฤตเนื่องจากการพ่ายแพ้สงครามต่อปรัสเซียจนส่งผลก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นภายในประเทศ กลุ่มสาธารณรัฐนิยมผู้รักชาติได้ประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่สาธารณรัฐที่ 3 (THE THIRD REPUBLIC) หลังจากที่กองทัพฝรั่งเศสได้พ่ายแพ้อย่างย่อยยับที่สมรภูมิจีตัง แต่ฝรั่งเศสก็ยังไม่ยอมแพ้ กลุ่มสาธารณรัฐนิยมยังคงทำสงครามเพื่อปกป้องกรุงปารีสเป็นเวลาอีกหลายสัปดาห์จนกระทั่งถูกกองทัพปรัสเซียทำการปิดล้อมจนต้องยอมแพ้เพราะความอดอยากในเดือนมกราคม ค.ศ. 1871

การกบฏของพวกคอมมูนส์ปารีส

ภายหลังการยอมแพ้รัฐบาลชั่วคราวได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติขึ้น ปรากฏว่าพรรคอนุรักษนิยมและกลุ่มนิยมกษัตริย์ (MONARCHISTS) ได้รับการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก สภาแห่งชาติได้เลือก อะดอล์ฟ ธิเอร์ (ADOLPHE THIERS) หัวหน้ารัฐบาลชั่วคราวซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มชนชั้นกลางนิยมกษัตริย์ขึ้นเป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐที่

¹¹ Mc Kay, A History of Western Society, P.899.

3 จึงทำให้กลุ่มสาธารณรัฐนิยมและกลุ่มสังคมนิยมชาวปารีสซึ่งเป็นกลุ่มที่เพิ่งบอบช้ำมาจากการทำสงครามเพื่อปกป้องกรุงปารีสไม่พอใจเพราะคิดว่าผลจากการเลือกตั้งอาจจะทำให้ฝรั่งเศสต้องหวนกลับไปปกครองในระบอบเก่า ดังนั้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.1871 กลุ่มชาวปารีสจึงก่อการกบฏโดยประกาศแยกตัวออกเป็น**คอมมูนส์ปารีส** เพื่อการคงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบสาธารณรัฐและให้มีการกระจายอำนาจโดยแบ่งการปกครองภายในฝรั่งเศสออกเป็น**เขตปกครอง (COMMUNES)** ชาวปารีสส่วนใหญ่ยังไม่ต้องการให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมที่มาจากชนบทเข้ามาบีบบทบาทปกครองกรุงปารีส ดังนั้นสภาแห่งชาติภายใต้การนำของประธานาธิบดีธิแอร์ จึงส่งกองทหารจำนวนประมาณ 150,000 คน ภายใต้การนำของจอมพลแมกแมน (MARSHAL MAC MAHON) เข้าทำการปราบปรามพวกกบฏในกรุงปารีส ทำให้ชาวปารีสจำนวนประมาณ 2,000 คนต้องเสียชีวิต สงครามกลางเมืองปารีสยุติลงในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1871 เหตุการณ์ในครั้งนี้คล้ายกับเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1848 (JUNE DAYS) เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ชาวปารีสได้ต่อสู้กับชาวชนบทและยังเป็นการต่อสู้กันเองระหว่างชาวฝรั่งเศสกับชาวฝรั่งเศส

ประธานาธิบดีธิแอร์ลาออก

เมื่อสงครามกลางเมืองยุติลงรัฐบาลภายใต้การนำของประธานาธิบดีธิแอร์มีนโยบายฟื้นฟูประเทศขึ้นมาใหม่เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะฝรั่งเศสได้ผ่านเหตุการณ์อันเลวร้ายติดต่อกันมาถึง 2 เหตุการณ์คือสงครามกับปรัสเซียและสงครามกลางเมือง อย่างไรก็ตามฝรั่งเศสก็สามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วเมื่อสามารถจ่ายค่าปฏิกรรมสงคราม (REPARATION) แก่เยอรมนีเป็นจำนวนเงินถึง 5,000 ล้านฟรังก์ได้สำเร็จในปี ค.ศ. 1873 ก่อนเวลาที่กำหนดเป็นเวลา 1 ปี ผลที่ติดตามมาจากการปราบปรามการกบฏของพวกคอมมูนส์ปารีสอย่างรุนแรงทำให้ประชาชนในชนบทและกลุ่มชนชั้นกลางหัวนแกรงว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะส่งผลให้สาธารณรัฐที่ 3 อ่อนแอและอำนาจในการปกครองจะตกอยู่ภายใต้การชี้นำของกลุ่มอนุรักษ์นิยมมากยิ่งขึ้น การปกครองในระบอบสาธารณรัฐของฝรั่งเศสมีลักษณะการประนีประนอมโดยใช้การปกครองในระบอบสาธารณรัฐแต่ันโยบายคงเป็นแบบอนุรักษ์นิยม ในเวลาต่อมาสภาแห่งชาติลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีธิแอร์

จึงทำให้ประธานาธิบดีธีแอร์ต้องขอลาออกจากตำแหน่งไปในปี ค.ศ.1873¹²

ประธานาธิบดีแมกแมกนกับการฟื้นฟูระบอบกษัตริย์

นายพลแมกแมกน (ค.ศ.1873-1879) ผู้มีนโยบายอนุรักษ์นิยมได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในเวลาต่อมา จึงมีแนวโน้มที่ฝรั่งเศสจะมีการฟื้นฟูการปกครองในระบอบกษัตริย์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งในเวลานั้นผู้ที่สมควรได้รับการเลือกขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์ฝรั่งเศสมีอยู่ 2 คนคือ

1. กองต์ เดอ ชอมบอร์ (COMTE DE CHAMBORD) ผู้มีเชื้อสายของราชวงศ์บูร์บง
2. กองต์ เดอ ปารีส์ (COMTE DE PARIS) พระราชนัดดาของพระเจ้าหลุยส์ฟิลิป

ในที่สุดกลุ่มนิยมกษัตริย์ได้ตกลงเลือก กองต์ เดอ ชอมบอร์ ผู้ไม่มีทายาทให้ขึ้นเป็นกษัตริย์ก่อนในฐานะของพระเจ้าเฮนรีที่ 5 ส่วน กองต์ เดอ ปารีส์ จะอยู่ในตำแหน่งองค์รัชทายาท แต่ความหวังของกลุ่มนิยมกษัตริย์ก็ต้องสลายไปเมื่อ กองต์ เดอ ชอมบอร์ปฏิเสธที่จะยอมรับธงสามสีและต้องการนำเอาธงสีขาวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบเก่ากลับมาใช้ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงปฏิเสธที่จะต้องยอมรับในอำนาจของสภาแห่งชาติโดยทรงต้องการให้กษัตริย์ฝรั่งเศสมีอำนาจสูงสุดภายใต้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จากข้อเรียกร้องดังกล่าวจึงทำให้พระองค์ไม่เป็นที่ยอมรับจากประชาชนฝรั่งเศส

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1875

ในปี ค.ศ.1875 สภาแห่งชาติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยให้ฝรั่งเศสมีการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 7 ปี โดยปกครองร่วมกับรัฐสภาซึ่งประกอบไปด้วยสภาสูงและสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง

---

¹² ณาเงิน บุญเปี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ.1789-1914 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 248.

บทบาทที่สำคัญของลีออน แคมเบตต้า

ลีออน แคมเบตต้า (LEON GAMBETTA) ผู้นำกลุ่มสาธารณรัฐนิยมเป็นบุตรของพ่อค้าขายของชาชาวอิตาเลียน มีอาชีพเป็นทนายความแต่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงานจึงหันมาใช้ชีวิตเป็นนักการเมือง แคมเบตต้าเป็นผู้นำเอาการเมืองของฝรั่งเศสให้เข้ามาอยู่ภายใต้การชี้นำของประชาชนส่วนใหญ่ เขาเป็นนักพูดที่มีบุคลิกดีสามารถจูงใจคนฟังให้มีความคิดเห็นคล้ายตาม โดยเฉพาะเขาต้องการให้สาธารณรัฐที่ 3 เป็นสาธารณรัฐที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้คนทุกกลุ่มให้มีโอกาสเท่าเทียมกัน แคมเบตตัวยังสามารถทำให้รัฐสภาของฝรั่งเศสกลายมาเป็นสถาบันที่มีอำนาจสูงสุดในระหว่างปี ค.ศ.1877-1879 จนกระทั่งสามารถบีบบังคับให้ประธานาธิบดีแมกแมนต้องลาออกจากตำแหน่งไปในปี ค.ศ.1879 และในปีเดียวกันนี้ผลการเลือกตั้งที่ปรากฏออกมาคือเสียงส่วนใหญ่ของทั้งสภาสูงและสภาผู้แทนราษฎรเป็นเสียงของกลุ่มสาธารณรัฐนิยม จึงมีผลทำให้สาธารณรัฐที่ 3 ของฝรั่งเศสมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้นภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองมาสู่ระบอบสาธารณรัฐเป็นเวลาเกือบ 10 ปี

นายกรัฐมนตรีกุสแตฟ เฟอรี

กลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวปานกลางได้กลายมาเป็นกลุ่มที่สามารถควบคุมเสียงข้างมากในรัฐสภาไว้ได้เป็นเวลานาน ผลงานที่เด่นของกลุ่มนี้คือสหภาพกรรมกรได้รับการยอมรับว่าเป็นองค์การที่ถูกต้องตามกฎหมาย ฝรั่งเศสกลายมาเป็นประเทศจักรวรรดินิยมที่ยิ่งใหญ่ไม่แพ้ผู้ใดในเวลาต่อมา นอกจากนี้กลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวปานกลางภายใต้การนำของกุสแตฟ เฟอรี (JULES FERRY ค.ศ.1832-1893) ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรียุคฝรั่งเศสถึง 2 สมัย (ค.ศ.1880-1881, 1883-1885) ยังเป็นผู้ผลักดันจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นอย่างมาก เช่น สามารถผลักดันให้มีการออกกฎหมายมาใช้บังคับเป็นจำนวนมากในระหว่างปี ค.ศ.1879-1886 และที่สำคัญที่สุดคือการออกกฎหมายบังคับให้นักเรียนชาย-หญิง ได้เรียนการศึกษาภาคบังคับโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย กลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวปานกลางยังสามารถผลักดันให้รัฐบาลเพิ่มเงินช่วยเหลือให้แก่โรงเรียนในฝรั่งเศส¹³

---

¹³ Mc Kay, *A History of Western Society*, P.901.

การปฏิรูประบบการศึกษาของกลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวปานกลาง

การปฏิรูประบบการศึกษาของกลุ่มสาธารณรัฐนิยมหัวปานกลางนับเป็นการวางรากฐานที่สำคัญทางการศึกษาชั้นใหม่ในฝรั่งเศส เพราะในอดีต โรงเรียนในระดับประถมและระดับมัธยมส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนวัดที่อยู่ภายใต้การควบคุมของพวกคาทอลิกซึ่งเป็นกลุ่มที่ต่อต้านการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ การที่ฝรั่งเศสสามารถเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาภาคบังคับมาสู่การดูแลของกลุ่มฆราวาสภายใต้การนำของกลุ่มครูรุ่นใหม่ซึ่งนิยมการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ จึงทำให้กลุ่มครูรุ่นใหม่เหล่านี้พยายามปลุกฝังแนวความคิดให้แก่พวกนักเรียนจนเกิดความจงรักภักดีต่อการปกครองในระบอบสาธารณรัฐเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวฝรั่งเศสต้องหลงผิดดังเช่นเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตโดยการเลือกผู้ปกครองเผด็จการเช่น 2 อดีตจักรพรรดินโปเลียนให้มาปกครองฝรั่งเศส

ถึงแม้การปฏิรูประบบการศึกษาได้ส่งผลกระทบต่อพวกคาทอลิกแต่ก็ยังมีพวกคาทอลิกจำนวนมากเริ่มหันมายอมรับการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1890 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ศาสนจักรคาทอลิกอยู่ภายใต้การนำของสันตปาปา ลีโอที่ 8 (LEO XIII ค.ศ.1878-1903) ผู้มีแนวความคิดเสรีนิยมพอสมควร ดังนั้นความตึงเครียดระหว่างศาสนจักรกับรัฐบาลฝรั่งเศสจึงสามารถยุติลงได้ด้วยดี แต่ในเวลาต่อมาอีกไม่นานก็ได้เกิดคดีร้ายฟัสที่อื้อฉาวขึ้น ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างศาสนจักรกับรัฐบาลฝรั่งเศสต้องหวลกลับไปสู่สภาวะแห่งความตึงเครียดอีกครั้ง

ครายฟัสณะที่ฆ่าล้างเดินออกจากศาลทหาร

คดีดรายฟัส (DRYFUS AFFAIR)

อัลเฟรด ดรายฟัส (ALFRED DREYFUS) เป็นร้อยเอกทหารบกผู้มีความซื่อสัตย์คนแรกที่เข้าร่วมทำงานในคณะเสนาธิการทหารของฝรั่งเศส ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1894 เขาถูกใส่ร้ายโดยข้อกล่าวหาว่ามีความผิดฐานกบฏเพราะได้ขายความลับทางราชการทหารให้แก่พวกเยอรมัน ดรายฟัสถูกศาลทหารพิพากษาลงโทษโดยให้ส่งไปอยู่ที่เกาะเดวิลส์ (DEVILS ISLAND) ซึ่งเป็นสถานที่จองจำนักโทษของฝรั่งเศสในดินแดนกายานาฝรั่งเศส (FRENCH GUIANA) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1894 ครอบครัวดรายฟัสเชื่อว่าเขาบริสุทธิ์จึงพยายามขอปล่อยตัวคืนขึ้นมาใหม่โดยมีกลุ่มที่ให้การสนับสนุนที่สำคัญได้แก่กลุ่มสาธารณรัฐนิยมและกลุ่มนักวิชาการ โดยมีบุคคลสำคัญได้แก่ เอมีล โซลา (EMILE ZOLA) นักหนังสือพิมพ์ซึ่งต่อสู้ในคดีนี้จนต้องลี้ภัยไปอยู่อังกฤษ การต่อสู้ของโซลาได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในคดีนี้

ในระหว่างปี ค.ศ. 1898-1899 คดีดรายฟัสทำให้ประเทศฝรั่งเศสเกิดความแตกแยกออกเป็น 2 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายทหาร ซึ่งเป็นฝ่ายที่ได้สร้างหลักฐานขึ้นเพื่อปรับปรายดรายฟัสโดยมีกลุ่มนิยมกษัตริย์ พวกคาทอลิกและพวกที่ต่อต้านยิว (ANTI-SEMITES) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต่อต้านการปกครองในระบอบสาธารณรัฐให้การสนับสนุน

2. ฝ่ายสนับสนุนดรายฟัส ได้แก่กลุ่มพลเรือนเสรีนิยม กลุ่มสาธารณรัฐนิยมและกลุ่มสังคมนิยมได้เข้าร่วมต่อสู้ในคดีนี้เพื่อเป็นการปกป้องสาธารณรัฐที่ 3

ในปี ค.ศ. 1896 พันเอกยอร์ช พิการ์ (GEORGE PICQUART) ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยสืบราชการลับได้ให้ความสนใจต่อคดีนี้ และได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ว่าลายมือซึ่งใช้เป็นหลักฐานปรับปรายดรายฟัสเป็นลายมือของพันตรีวอลซิน เอสเตอร์ฮาซี (WALSIN ESTERHAZY) คดีดรายฟัสจึงถูกนำมาพิจารณาใหม่ โดยศาลได้ลงความเห็นว่าเป็นหลักฐานที่ใช้ปรับปรายดรายฟัสเป็นหลักฐานปลอมซึ่งทำขึ้นโดย พันเอกฮูเบิร์ต เฮนรี (HUBERT HENRY) ซึ่งได้ฆ่าตัวตายไปในเวลาต่อมา ในปี ค.ศ. 1906 ศาลได้ตัดสินให้ดรายฟัสเป็นผู้บริสุทธิ์

ภายหลังจากที่คตินี้ได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1899¹⁴

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากคดีทรายน้ำใส

การตัดสินคดีทรายน้ำใสได้ก่อให้เกิดความรู้สึกต่อต้านศาสนจักรขึ้นในฝรั่งเศส เพราะถือว่าเป็นพวกที่ต่อต้านการปกครองในระบอบสาธารณรัฐและนิยมการปกครองในระบอบกษัตริย์ ในระหว่างปี ค.ศ. 1901-1905 รัฐบาลฝรั่งเศสได้เพิ่มความเข้มงวดในการติดต่อกับศาสนจักรในฝรั่งเศส โดยได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการสมาคม (LAW OF ASSOCIATION) ในปี ค.ศ. 1901 เพื่อให้มีการยกเลิกสถาบันที่เป็นของศาสนจักรลงหลายแห่ง ในปี ค.ศ. 1905 ได้มีการงดจ่ายเงินเดือนให้แก่พระและให้วัดในฝรั่งเศสต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลจากคณะกรรมการที่เป็นฆราวาส¹⁵

ในเวลาต่อมาโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของวัดต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเอง เพราะจะไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอีกต่อไป ทำให้โรงเรียนวัดต้องสูญเสียนักเรียนไปเป็นจำนวนถึง 1 ใน 3 จากที่เคยมีมาในอดีต ในขณะเดียวกันโรงเรียนรัฐบาลก็เริ่มเจริญเติบโตและเข้มแข็งขึ้น ดังนั้นศัตรูของรัฐบาลจึงเหลือเพียงกลุ่มสังคมนิยมซึ่งกำลังได้รับความนิยมในหมู่ประชาชน

อังกฤษและไอร์แลนด์ (GREAT BRITAIN AND IRELAND)

อังกฤษในตอนปลายศตวรรษที่ 19 ได้กลายมาเป็นตัวอย่างของประเทศที่มีความสงบสุขและประสบความสำเร็จทางการเมืองดังนั้นจึงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากเยอรมนีและฝรั่งเศสในเวลาเดียวกัน การเมืองของเยอรมนียังคงยึดมั่นในระบบรัฐสภาที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อมอบอำนาจให้แก่องค์กรจักรพรรดิ ส่วนฝรั่งเศสยังคงมีเรื่องโต้แย้งกันอยู่เป็นประจำในรัฐสภาจนส่งผลให้ประธานาธิบดีมีอำนาจน้อยลง อังกฤษยังคงยึดมั่นอยู่ระบบการเมือง 2 พรรค (TWO-PARTY SYSTEM) ภายใต้การปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย

---

¹⁴ Felix Gilbert, The End of the European Era 1890 to the Present (2nd ed ; New York : W.W. Norton & Company, 1979), P.60-61.

¹⁵ ประเสริฐ เรืองสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971, หน้า 152-153.

การออกกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1867

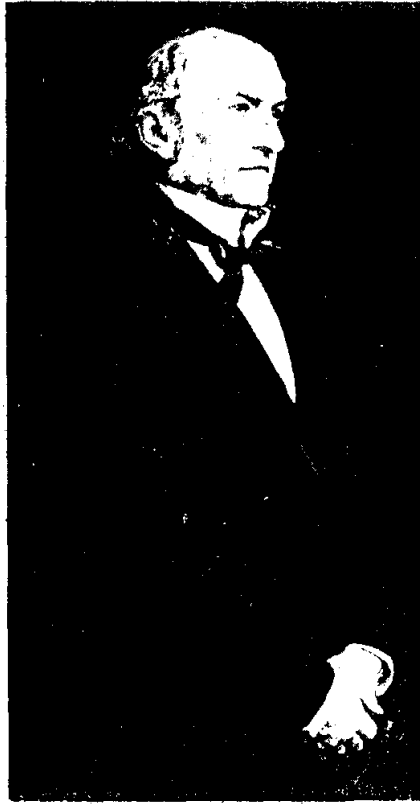
อังกฤษได้มีการออกกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1832 ในเวลาต่อมาได้มีการเสนอขยายสิทธิการเลือกตั้งให้แก่กลุ่มชนชั้นกลางและกลุ่มกรรมกรชายที่บรรลุนิติภาวะและมีรายได้ซึ่งเสนอโดยเบนจามิน ดิสเรลลี¹⁶ (BENJAMIN DISRAELI ค.ศ. 1804–1881) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและสมาชิกพรรคอนุรักษนิยมจนสามารถผลักดันให้มีการผ่านกฎหมายการปฏิรูประบบรัฐสภาครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1867 ได้สำเร็จ

ดิสเรลลีในฐานะของผู้นำในสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นว่าจะต้องมีการปฏิรูปการเลือกตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อป้องกันการเกิดจลาจลขึ้นภายในประเทศ การกระทำของดิสเรลลีถือเป็นการเสี่ยงทางการเมือง (LEAP IN THE DARK) แต่เขาก็มีจุดประสงค์ที่จะทำให้ประชาชนหันมาสนับสนุนพรรคอนุรักษนิยมมากขึ้นกว่าเดิม กฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภา (RE-FORM BILL) ฉบับนี้มีสาระสำคัญในการลดข้อกำหนดทางด้านการเงินลงให้แก่ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งซึ่งจะทำให้ผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพิ่มขึ้น กฎหมายฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากทั้งพรรคเสรีนิยมและพรรคอนุรักษนิยมจนทำให้กฎหมายฉบับนี้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1867¹⁷

---

¹⁶ ดิสเรลลี เป็นบุตรของนายหน้าค้าหุ้นชาวยิวซึ่งเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เถียนขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรกในปี ค.ศ. 1868 เป็นเวลา 8 เดือน หลังจากนั้นได้เป็นผู้นำฝ่ายค้านเป็นเวลา 6 ปีแล้วจึงขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในระหว่างปี ค.ศ. 1874–1880.

¹⁷ ปราณี ศิริจันทร์พันธ์, ประวัติศาสตร์อังกฤษสมัยใหม่ (กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2526), หน้า 65.

แกรตสโตน และคิสเรลี

รัฐบาลเสรีนิยมภายใต้การนำของแกรตสโตนครั้งที่ 2 ค.ศ. 1880-1885

เมื่อวิลเลียม แกรตสโตน (WILLIAM GLADSTONE ค.ศ. 1809-1898) หัวหน้าพรรคเสรีนิยมได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1880 เขาได้พยายามผลักดันให้มีการออกกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาครั้งที่ 3 ในปี ค.ศ. 1884 โดยมีสาระสำคัญในการให้สิทธิแก่พลเมืองชายที่บรรลุนิติภาวะเพิ่มขึ้น แต่รัฐบาลก็ต้องมาประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในไอร์แลนด์และปัญหาทางด้านต่างประเทศซึ่งได้นำความเสื่อมเสียมาสู่รัฐบาลแกรตสโตน เช่น กรณีที่รัฐบาลไม่สามารถส่งกองทหารไปช่วยนายพลชาลส์ กอร์ดอน (CHARLES GORDON) จากการถูกโจมตีจากพวกกบฏซูดานทำให้พวกกบฏสามารถยึดเมืองคาร์ตูม (KHARTOUM) ไว้ได้ในวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 1885 จนทำให้นายพลกอร์ดอนถูกตัดศีรษะ การตายของนายพลกอร์ดอนทำให้แกรตสโตนถูกกล่าวหาว่าเป็นฆาตกรซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้แกรตสโตน

ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งไปในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1885¹⁸

บทบาทของสภาสูง

ในขณะที่สภาผู้แทนราษฎร (HOUSE OF COMMONS) กำลังก้าวหน้าเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบแต่กลับปรากฏว่า สภาสูง (HOUSE OF LORDS) ซึ่งเป็นสภาของกลุ่มขุนนางชั้นสูงซึ่งส่วนใหญ่สังกัดพรรคอนุรักษนิยม ไม่ได้แสดงท่าทีที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูประบบรัฐสภา นอกจากนี้สภาสูงยังคงมีสิทธิในการออกเสียงยับยั้งกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อใดที่พรรคอนุรักษนิยมเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎรมักจะได้รับเสียงสนับสนุนจากสภาสูง แต่ถ้าพรรคเสรีนิยมเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎรมักจะถูกระงับจากสภาสูง

การออกพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม

เมื่อแอสควิธ (ASQUITH ค.ศ. 1852-1928) ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลเสรีนิยมขึ้นในปี ค.ศ. 1908 ก็ได้เกิดปัญหาการเรียกร้องของขบวนการซัฟฟราเจตส์ (SUFFRAGETTES) ซึ่งเป็นขบวนการที่มีจุดมุ่งหมายในการเรียกร้องขอลิทธิเลือกตั้งให้แก่สตรีในอังกฤษ นอกจากนี้รัฐบาลยังต้องมาเผชิญกับปัญหาข้อโต้แย้งกับสภาสูงในเรื่องพระราชบัญญัติงบประมาณ (PEOPLE'S BUDGET) ประจำปี ค.ศ. 1909 ทั้งนี้เพราะงบประมาณส่วนหนึ่งได้ถูกกันไว้ช่วยเหลือคนชราซึ่ง ลอร์ด ยอร์ช (DAVID LLOYD GEORGE ค.ศ. 1863-1945) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้ผลักดันกฎหมายฉบับนี้ เพราะจะสามารถช่วยเหลือชาวอังกฤษเมื่อต้องเผชิญกับสภาวะเจ็บป่วย ว่างานหรือเมื่อปลดเกษียณ ลอร์ด ยอร์ช ได้เดินทางไปดูงานทางด้านสวัสดิการสังคมที่ประเทศเยอรมนี ซึ่งประสบความสำเร็จในเรื่องงานทางด้านสวัสดิการสังคมมาก่อน ในเวลาต่อมารัฐบาลสามารถผ่านกฎหมายการให้เงินบำนาญสงเคราะห์คนชรา (OLD AGE PENSION ACT) ในปี ค.ศ. 1908 และพระราชบัญญัติการ

---

¹⁸ เอี่ยม ฉายงาม, ประวัติศาสตร์อังกฤษ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521), หน้า 302.

ประกันสุขภาพแห่งชาติ (NATIONAL HEALTH INSURANCE ACT) ในปี ค.ศ.1911¹⁹

พระราชบัญญัติรัฐสภา (PARLIAMENT ACT OF 1911)

เมื่อ ลอร์ด ยอร์ช ขอเก็บภาษีจากที่ดินที่ไม่ได้ใช้เพาะปลูกและที่ดินในเขตเมือง ซึ่งทำรายได้จำนวนมหาศาลให้แก่พวกขุนนางเจ้าของที่ดิน การกระทำดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้แก่พวกขุนนางเหล่านี้เป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อรัฐบาลเสนอกฎหมายงบประมาณประจำปี ค.ศ. 1909 แก่รัฐสภาจึงถูกยับยั้งจากสภาสูงจนมีผลทำให้รัฐบาลต้องลาออก ภายหลังจากเลือกตั้งครั้งใหม่สิ้นสุดลงพรรคเสรีนิยมได้เป็นฝ่ายกลับมาจัดตั้งรัฐบาลอีกครั้งจึงมีการเสนอกฎหมายงบประมาณประจำปี ค.ศ. 1909 เข้าไปใหม่ในรัฐสภา สภาสูงจึงต้องยอมผ่านกฎหมายงบประมาณฉบับนี้ อย่างไรก็ตามสภาสูงยังคงมีอำนาจในการยับยั้งกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีแอสควิธ จึงเสนอร่างพระราชบัญญัติรัฐสภาเพื่อจำกัดสิทธิยับยั้งของสภาสูง ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากพระเจ้ายอร์ชที่ 5 จึงทำให้รัฐบาลสามารถผลักดันพระราชบัญญัติรัฐสภาออกมาบังคับใช้ในปี ค.ศ.1911 โดยมีสาระสำคัญพอสรุปได้คือ

1. สภาสูงจะไม่มีสิทธิเข้าไปแทรกแซงกฎหมายด้านการเงิน
2. สภาสูงสามารถยับยั้งกฎหมายที่ผ่านจากสภาผู้แทนราษฎรได้เพียง 2 ปี
3. ถ้าร่างพระราชบัญญัติฉบับใดผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรถึง 3 วาระติดต่อกันก็ให้ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ทันทีไม่ต้องผ่านสภาสูง

4. ให้ลดระยะเวลาเลือกตั้งทั่วไปจาก 7 ปีมาเป็น 5 ปี

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายอนุมัติเงินค่าตอบแทนแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและภายหลังจากพระราชบัญญัติรัฐสภาได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1911 แล้วสภาสูงก็แทบไม่มีอำนาจเหลืออยู่เลย²⁰

---

¹⁹Walter L. Arnstein, Britain Yesterday and Today 1830 to the Present (5th ed ; Massachusetts : D.C. Heath and Company, 1988), P.224-225.

²⁰เอี่ยม ฉายางาม, ประวัติศาสตร์อังกฤษ, หน้า 332-340.

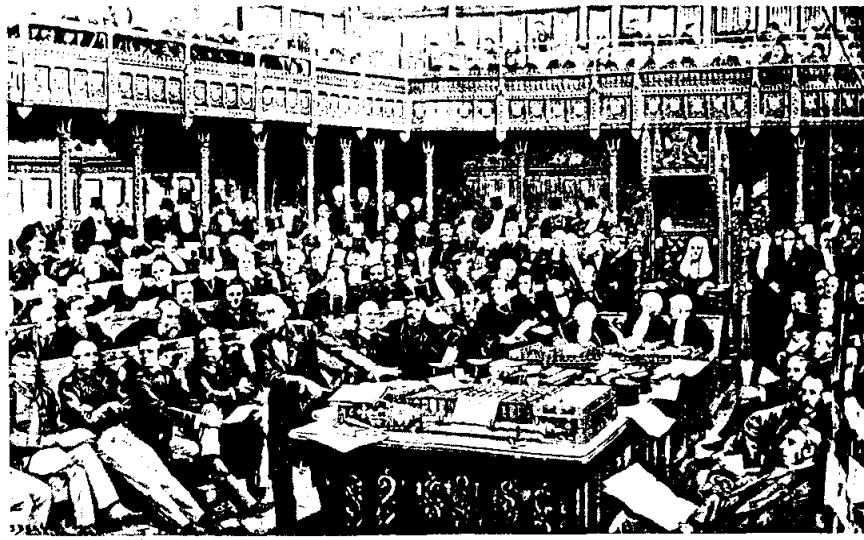
การจัดตั้งพรรคแรงงาน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นตัวแทนของพวกกรรมกรได้รับเลือกตั้งเข้าไปนั่งในสภาตั้งแต่ปี ค.ศ.1885 โดยร่วมเป็นพันธมิตรกับพรรคเสรีนิยม ต่อมาในปี ค.ศ.1888 ได้มีการจัดตั้งพรรคกรรมกรขึ้นในสกอตแลนด์ภายใต้การนำของเคอร์ ฮาร์ดตี (KEIR HARDIE) ในปี ค.ศ.1893 ได้มีการจัดตั้งพรรคกรรมกรอิสระ (INDEPENDENT LABOR PARTY) ขึ้นในอังกฤษ แต่พรรคกรรมกรทั้ง 2 พรรคขาดการติดต่อประสานงานกับกลุ่มสหภาพกรรมกร จึงทำให้ไม่ค่อยมีบทบาททางการเมือง ในปี ค.ศ.1900 ผู้แทนของกลุ่มสังคมนิยมทั้งหมดในอังกฤษซึ่งประกอบไปด้วย พรรคกรรมกรอิสระ สมาพันธ์สังคมนิยมประชาธิปไตย (SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION) ซึ่งเป็นกลุ่มที่นิยมในลัทธิมาร์กและสมาคมเฟเบียน (FEBIAN SOCIETY) ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นกลางนักวิชาการที่ต้องการเผยแพร่แนวทางสังคมนิยมแก่พวกที่มีการศึกษา ได้เข้ามาร่วมกับกลุ่มสหภาพกรรมกรเพื่อจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกร (LABOR REPRESENTATION COMMITTEE) เพื่อให้มีความแตกต่างไปจากผู้แทนของพรรคกรรมกรที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ในสภาโดยมีนายรามเซ่ แมคโดนัล (RAMSAY MAC DONALD) ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ กลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกรมีจุดมุ่งหมายในการเรียกร้องให้พวกกรรมกรมีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยจะ ไม่ใช้วิธีการรุนแรงและหลีกเลี่ยงที่จะถูกกล่าวหาว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มสังคมนิยม

ในปี ค.ศ.1901 สมาพันธ์สังคมนิยมประชาธิปไตยได้ขอแยกตัวออกจากกลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกร แต่กลับปรากฏว่า ได้มีผู้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกรเพิ่มขึ้นอย่างมากมา โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นระหว่างรัฐบาลกับสหภาพกรรมกร ในการเลือกตั้งปี ค.ศ.1906 ผู้แทนของกลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกรได้รับการเลือกตั้งจำนวน 29 คนจากจำนวนผู้ส่งเข้าสมัครทั้งหมด 50 คนจึงทำให้กลุ่มคณะกรรมการตัวแทนกรรมกรเปลี่ยนชื่อมาเป็นพรรคแรงงาน (LABOR PARTY) หลังจากนั้นพรรคแรงงานก็ได้ให้การสนับสนุนต่อนโยบายปฏิรูปสังคมของพรรคเสรีนิยมจนกระทั่งพรรคเสรีนิยมสามารถผ่านกฎหมายพระราชบัญญัติรัฐสภาเป็นผลสำเร็จ ในปี ค.ศ.1911²¹

---

²¹Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History, P.168.

แกเลตสโตนกำลังเสนอร่างพระราชบัญญัติการปกครองตนเองของชาวไอริช
ต่อรัฐสภาในปี ค.ศ.1893

ปัญหาไอร์แลนด์ (IRISH QUESTION)

ความสำเร็จในการพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตยถือเป็นความสำเร็จเพียงส่วนเดียว อังกฤษยังมีปัญหาที่รบกวนการแก้ไขอีกมากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นจนเกือบจะนำอังกฤษเข้าสู่สภาวะของสงครามกลางเมือง ในขณะที่อังกฤษกำลังสาละวนอยู่กับสงครามโลกครั้งที่ 1 คือ ปัญหาวิกฤตการณ์ไอร์แลนด์

ภูมิหลังของไอร์แลนด์

ดินแดนไอร์แลนด์ (IRELAND) เป็นดินแดนที่มีสถานภาพเป็นเสมือนอาณานิคมของอังกฤษมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 12 แต่อังกฤษก็ไม่สามารถทำให้ไอร์แลนด์เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษได้อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการปฏิรูปศาสนาขึ้นในอังกฤษความแตกต่างทางศาสนายังคงกลายเป็นอุปสรรคในการปกครองของอังกฤษในไอร์แลนด์ อังกฤษเป็นโปรเตสแตนต์นิกายแองกลิคัน (ANGLICAN CHURCH) ส่วนไอร์แลนด์ยังคงยึดมั่นในนิกายคาทอลิก อังกฤษแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในไอร์แลนด์ด้วยการอพยพคนอังกฤษเข้าไปอยู่ทางตอนเหนือของไอร์แลนด์บริเวณอัลสเตอร์ (ULSTER) ชาวอังกฤษเหล่านี้ในเวลาต่อมา มีฐานะร่ำรวยเพราะเป็นเจ้าของที่ดินผืนใหญ่จึงทำให้ชาวไอริช (IRISH) ไม่พอใจกับความมั่งคั่งและก่อเรื่องทะเลาะวิวาทกับพวกที่อพยพเข้าไปอยู่ใหม่เรื่อยมา

วิกฤตการณ์ความอดอยากในไอร์แลนด์ (IRISH FAMINE)

ชาวไอริชประมาณ 4 ล้านคนส่วนใหญ่อาศัยมันฝรั่ง (POTATO) เป็นอาหารหลัก ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1845 ได้เกิดแมลงระบาดทำลายไร่มันฝรั่งเสียหายถึง 3 ใน 4 ของพื้นที่ปลูกมันฝรั่งในไอร์แลนด์ แมลงดังกล่าวได้กลับมาระบาดอีกครั้งในปี ค.ศ. 1846 ก่อให้เกิดการขาดแคลนอาหารขึ้นในไอร์แลนด์ เหตุการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีกเมื่อข้าวโพดซึ่งเป็นอาหารหลักอีกประเภทที่ปลูกทั้งในอังกฤษและในประเทศยุโรปตะวันตกอื่น ๆ ทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล จึงเป็นการซ้ำเติมความขาดแคลนอาหารในไอร์แลนด์เพราะไม่สามารถหาพืชชนิดอื่นมาทดแทนเป็นอาหาร ในระหว่างปี ค.ศ. 1847-1851 ในไอร์แลนด์มีผู้ออดอยากล้มตายไปประมาณ 1 ล้านคน จึงทำให้ชาวไอริชกว่า 2 ล้านคนต้องอพยพเพื่อหาถิ่นที่อยู่ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ได้ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปตั้งรกรากในสหรัฐอเมริกาและก็มีบางส่วนอพยพเข้าไปอยู่ในอังกฤษและประเทศอื่น ๆ ในยุโรป²²

การต่อต้านอังกฤษในไอร์แลนด์

ผลจากการเกิดความอดอยากขึ้นในไอร์แลนด์จึงทำให้ขบวนการปฏิวัติชาวไอริช (IRISH REVOLUTIONARY MOVEMENT) ทำการปฏิวัติต่อต้านอังกฤษมากยิ่งขึ้น รัฐบาลอังกฤษจึงต้องลดการสนับสนุนแก่ชาวอังกฤษในไอร์แลนด์ให้น้อยลง โดยการตัดอภิสิทธิ์ที่วัดแองกลิคันเคยได้รับ เช่น การเก็บภาษี การให้วัดแองกลิคันเป็นวัดทางราชการของรัฐบาลอังกฤษในไอร์แลนด์ ส่วนชาวนาไอริชได้รับสิทธิเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะปัญหาเรื่องการเช่าที่นา รัฐบาลเสรีนิยมของแกลดสโตนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอกฎหมายให้ชาวไอริชมีโอกาสปกครองตนเอง (HOME RULE BILL) ในปี ค.ศ. 1886 และ 1893 แต่กฎหมายทั้งสองฉบับก็ไม่ผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภาอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1911 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาวไอริชในรัฐสภาอังกฤษได้ให้การสนับสนุนแก่พรรคเสรีนิยมในการผ่านพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีและพระราชบัญญัติรัฐสภาจนมีผลทำให้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา นายกรัฐมนตรีแอสควิธจึงตอบแทนผู้แทนชาวไอริชโดยการเสนอพระราชบัญญัติการปกครองตนเองฉบับที่ 3 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. 1911 แม้จะถูกยับยั้งโดยสภาสูงแต่ก็ยับยั้งได้เพียง 2 ปีตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติ

---

²²Ibid., P. 154.

รัฐสภาที่ได้ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1911 เช่นกัน พระราชบัญญัติปกครองตนเองของชาว
ไอริชจึงมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายโดยอัตโนมัติในปี ค.ศ. 1914²³

นางฟังก์เฮิร์สต์ขณะกำลังเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งของสตรี

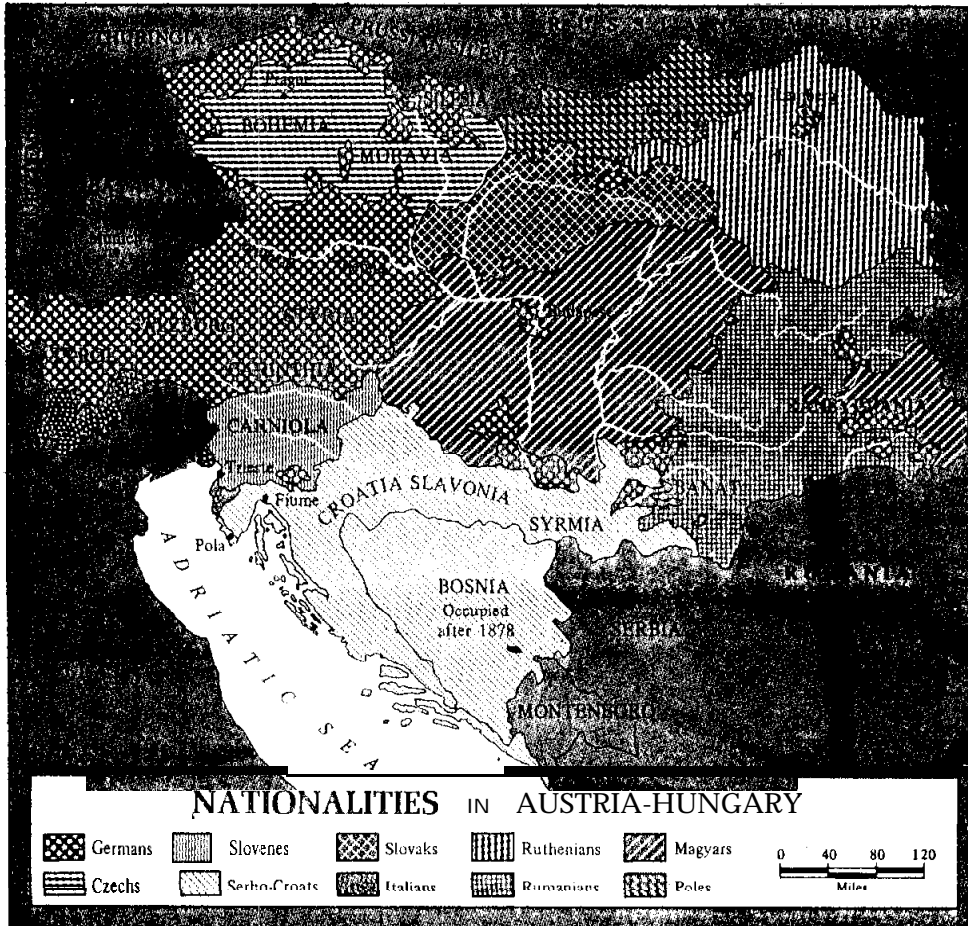
การเรียกร้องสิทธิเลือกตั้งสตรีในอังกฤษ

ในขณะที่วิวัฒนาการของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในอังกฤษมีผลทำให้ชายชาวอังกฤษที่บรรลุนิติภาวะ ได้รับสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่กลับปรากฏว่าสตรีชาวอังกฤษยังไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว ในปี ค.ศ. 1903 นางฟังก์เฮิร์สต์ (EMMELINE PANKHURST ค.ศ. 1857-1928) ได้ก่อตั้ง สหภาพสังคมและการเมืองของสตรี (WOMEN'S SOCIAL AND POLITICAL UNION) หรือที่รู้จักกันในนามของ ขบวนการซัฟราเจต (SUFFRAGETTE) ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายในการเรียกร้องขอสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่สตรีในอังกฤษ ความผิดหวังจากข้อเรียกร้องที่มีต่อรัฐบาลทำให้ขบวนการซัฟราเจตหันมาใช้วิธีการประท้วงอย่างรุนแรงจนทำให้สมาชิกของขบวนการถูกจับกุม บรรดานักโทษสตรีเหล่านี้จึงประท้วงด้วยการอดอาหารจนทางการต้องปล่อยตัวไป

---

²³ Arnstein, Britain Yesterday and Today 1830 to the Present, P. 219-222.

ในระหว่างที่กำลังเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1914-1918) อยู่ใน นาง ฟังค์เฮิร์ลท์ ได้นำกลุ่มสมาชิกออกช่วยเหลือประเทศด้วยการอาสาเข้าไปทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม ทำงานทางด้านพยาบาลและงานทางด้านอาหารทั้งนี้เพราะชายชาวอังกฤษ ส่วนใหญ่ต้องออกไปรบ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลงรัฐบาลจึงตอบแทนการทำงานของ กลุ่มสตรีชาวอังกฤษโดยรัฐสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติให้สิทธิในการเลือกตั้งแก่สตรีชาวอังกฤษ ที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ต่อมาในปี ค.ศ.1928 สิทธิดังกล่าวได้ขยายออกโดยการให้สิทธิ แก่สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงมีผลให้ทั้งบุรุษและ สตรีชาวอังกฤษมีสิทธิเสมอภาคกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง²⁴

กลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี

²⁴Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History,

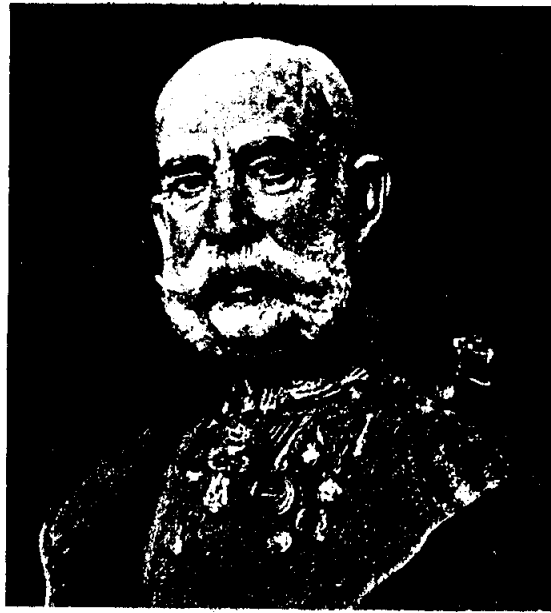
อาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี (AUSTRO-HUNGARIAN EMPIRE)

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี ในตอนต้นศตวรรษที่ 20 คือปัญหาในเรื่องความรู้สึกชาตินิยม ทั้งนี้เพราะอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการีประกอบด้วยกลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่เคยเกิดขึ้น เช่นกรณีที่พวกชาตินิยมแมกยาร์ (**MAGYAR NATIONALIST**) ได้ประกาศจัดตั้งสาธารณรัฐฮังการีแยกตัวออกจากการปกครองของอาณาจักรออสเตรียในปี ค.ศ. 1849 แต่ก็ถูกรวบปรามโดยกองกำลังผสมออสเตรีย-รัสเซีย จึงมีผลทำให้ฮังการีต้องกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของออสเตรียอีกครั้ง ในตลอดช่วงทศวรรษที่ 1850 ฮังการีจึงเป็นเสมือนดินแดนที่ถูกยึดครองโดยออสเตรีย จักรพรรดิฟรานซิส โจเซฟที่ 1 (ค.ศ. 1830-1916) และบรรดาผู้ปกครองชาวออสเตรียได้พยายามนำเอาระบบการตั้งอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมาใช้ในฮังการีทั้งยังพยายามเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวฮังการีให้เป็นแบบเยอรมัน (**GERMANIZATION**) โดยเฉพาะทางด้านภาษาและวัฒนธรรม

การปกครองในระบบคู่ (DAUL MONARCHY ค.ศ. 1867-1919)

ภายหลังจากออสเตรียได้พ่ายแพ้สงครามต่อรัสเซียในปี ค.ศ. 1866 แล้วออสเตรียได้หันมาประนีประนอมตามข้อเรียกร้องของพวกแมกยาร์ จึงมีผลทำให้ในปี ค.ศ. 1867 ออสเตรียได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบบคู่ซึ่งได้ใช้ไปจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1919 (ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลง) อาณาจักรออสเตรียได้เปลี่ยนชื่อไปเป็นอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี (**AUSTRIA-HUNGARY**) โดยการแบ่งอาณาจักรออกเป็น 2 ส่วนคือออสเตรียและฮังการี แต่ให้อยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์องค์เดียวกันคือ จักรพรรดิฟรานซิส โจเซฟที่ 1 ซึ่งทรงมีตำแหน่งเป็นจักรพรรดิแห่งออสเตรียและกษัตริย์แห่งฮังการี มีคณะรัฐมนตรีผสมชุดเดียวกันทำหน้าที่เฉพาะทางด้านการเงิน การป้องกันประเทศและต่างประเทศ แต่การปกครองภายในของทั้งออสเตรียและฮังการีก็ยังคงมีรัฐบาลและรัฐสภาเป็นของตนเองทำหน้าที่อยู่เช่นเดิม อย่างไรก็ตามภายหลังจากปี ค.ศ. 1867 ไปแล้วปัญหาความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติก็ยังคงอยู่ภายในอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี²⁵

²⁵ นาเงิน บุญเปี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1914, หน้า 200.

จักรพรรดิรามาธิบดีเจเซฟที่ 1

ปัญหาความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติในออสเตรีย

ภายในดินแดนออสเตรียประชาชนเชื้อชาติเยอรมันมีจำนวนเพียง 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด ในตอนปลายทศวรรษที่ 1890 ประชาชนเชื้อชาติเยอรมันซึ่งถือเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดในออสเตรีย เริ่มถูกคุกคามจากประชาชนเชื้อชาติอื่น ๆ เช่น เชค โปแลนด์ และเชื้อชาติสลาฟเผ่าอื่น ๆ สิ่งซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่กลุ่มชนเชื้อชาติอื่น ๆ คือการที่รัฐสภาออสเตรียได้ออกกฎหมายบังคับใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาราชการ และยังให้บังคับใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในท้องถิ่นต่าง ๆ ในออสเตรีย

ปัญหาระหว่างรัฐบาลกับรัฐสภาในออสเตรีย

ในระหว่างปี ค.ศ. 1900-1914 รัฐบาลกับรัฐสภาได้เกิดความแตกแยกจนกลายมาเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานของรัฐบาล ปัญหาเกิดขึ้นจากทั้งฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายสังคมนิยมในรัฐสภาในเรื่องของความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติโดยการยกเอาเรื่องเศรษฐกิจมาเป็นข้ออ้าง ในปี ค.ศ. 1907 รัฐบาลจึงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ชายชาวออสเตรียทุกคนที่บรรลุนิติภาวะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งพร้อมกับทำให้หลักประกันในสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนเชื้อชาติอื่น ๆ การกระทำของรัฐบาล

ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด แต่กลับทำให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (SOCIAL DEMOCRATIC PARTY) ซึ่งเป็นฝ่ายค้านได้รับคะแนนเสียงเพิ่มขึ้น

การต่อต้านยิวในออสเตรีย

สาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติได้แก่ความรู้สึกในการต่อต้านยิว (ANTI-SEMITISM) ซึ่งได้เพิ่มความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็วภายหลังจากที่ชาวยิวได้รับสิทธิเท่าเทียมกับชาวออสเตรียตั้งแต่ปี ค.ศ. 1867 เป็นต้นมา นอกจากนี้ชาวยิวที่อาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี ค.ศ. 1900 มีชาวยิวจำนวนประมาณร้อยละ 10 จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในกรุงเวียนนา นักธุรกิจชาวยิวจำนวนมากประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจธนาคารและการค้าปลีก นอกจากนี้ยังมีชาวยิวที่เป็นศิลปินและนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงเช่น **ซิกมันด์ ฟรอยด์** (SIGMUND FREUD ค.ศ. 1856-1939) นักจิตวิทยาเชื้อสายยิวออสเตรียเป็นต้น ชาวยิวกลายเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาทสำคัญในการทำให้กรุงเวียนนากลายเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและวิทยาการสมัยใหม่ในยุโรป

เมื่อมีกลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรงได้กล่าวประณามชาวยิวว่าเป็นคนต่างด้าวที่ควบคุมทางด้านเศรษฐกิจ และทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของเยอรมันด้วยแนวความคิดทางด้านศิลปะแห่งความรุนแรงของยุคใหม่ จึงทำให้กลุ่มชนเชื้อชาติเยอรมันเริ่มเห็นคล้อยตาม การต่อต้านยิวอยู่ภายใต้การนำของ **ด็อกเตอร์คาร์ล ลูเกอร์** (DR. KARL LUEGER) นายกเทศมนตรีของกรุงเวียนนา แนวความคิดของเขาเป็นที่แพร่หลายในกลุ่มชนเชื้อชาติเยอรมัน ในระหว่างปี ค.ศ. 1897-1910 ลูเกอร์ยังนำเอานโยบายต่อต้านยิวมาผสมผสานกับแนวความคิดสังคมนิยมคริสเตียน (CHRISTIAN SOCIALISM) โดยต้องการให้เมืองต่าง ๆ เป็นเจ้าของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ลูเกอร์มุ่งเสนอแนวความคิดของเขาไปยังกลุ่มชนชั้นกลางระดับต่ำเชื้อสายเยอรมัน และหนึ่งในบรรดาผู้ที่ให้ความสนใจต่อแนวความคิดของลูเกอร์ได้แก่ศิลปินหนุ่มที่มีนามว่า **อดอล์ฟ ฮิตเลอร์** (ADOLF HITLER)

ปัญหาในอังกา

ในดินแดนอังกา กลุ่มชนชั้นสูงชาวแมกยาร์ได้ฟื้นฟูรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1848 ขึ้นมาใหม่ในปี ค.ศ. 1867 เพื่อใช้ปกครองชาวมาแมกยาร์และพวกชนกลุ่มน้อย รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ถูกใช้ไปจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1914 โดยมีสาระสำคัญในการให้สิทธิการลงคะแนน

เสียงเลือกตั้งแก่ประชาชนชายชาวแมกยาร์ที่ร่ำรวยจึงทำให้รัฐสภาฮังการีกลายมาเป็นสภาของกลุ่มคนร่ำรวยชาวแมกยาร์ นอกจากนี้รัฐสภาฮังการีได้ออกกฎหมายบังคับใช้ภาษาแมกยาร์เป็นภาษาราชการและให้ใช้สอนในโรงเรียนซึ่งได้สร้างความไม่พอใจแก่ชนกลุ่มน้อยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพวกโครทและพวกรูเมเนียน ส่วนพวกแมกยาร์พันธุ์แรกก็ได้เริ่มการรณรงค์ที่จะให้ฮังการีแยกตัวออกจากออสเตรีย

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้นำของพวกชนกลุ่มน้อยในฮังการีก็ต้องการความเป็นอิสระและต้องการแยกตัวออกจากการปกครองของฮังการี ภายหลังจากปี ค.ศ. 1871 ไปแล้วบรรดาประเทศมหาอำนาจต่างก็สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติซึ่งเกิดภายในประเทศได้สำเร็จ แต่ภายในอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี ปัญหาความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติกลับทวีความรุนแรง และในที่สุดก็จะเป็นตัวทำลายอาณาจักรออสเตรีย-ฮังการี ให้แตกสลายไป²⁶

อาณาจักรออตโตมัน (OTTOMAN EMPIRE)

อาณาจักรออตโตมันได้ถูกสถาปนาขึ้นในปี ค.ศ. 1453 โดยพวกออตโตมันเตอร์ก (OTTOMAN TURK) ซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ทางตอนกลางของดินแดนเอเชียตะวันตกและได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามตั้งแต่ตอนกลางของศตวรรษที่ 10 เมื่อยึดกรุงคอนสแตนติโนเปิล (CONSTANTINOPLE) จากอาณาจักรโรมันตะวันออกได้สำเร็จแล้วก็ได้ขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวางทั้งในทวีปยุโรป เอเชียและแอฟริกา จนสามารถควบคุมเส้นทางการค้าระหว่างทวีปยุโรปกับทวีปเอเชียเอาไว้ได้ ปัญหาการปกครองดินแดนในทวีปยุโรปคือปัญหาเรื่องความแตกต่างของคนหลายเชื้อชาติซึ่งส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์

ความเสื่อมของอาณาจักรออตโตมัน

ในตอนต้นศตวรรษที่ 19 อำนาจของสุลต่านเริ่มลดลงจนเกิดการฉ้อฉลกันอย่างมากในวงการรัฐบาล จึงเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ เริ่มเรียกร้องที่จะปลดปล่อยตนเองออกจากการปกครองของพวกเตอร์ก ภายใตดินแดนเซอร์เบีย (SERBIA) พวกเซิร์บ (SERBS) ได้ก่อการกบฏภายใต้การนำของคาร์คจอร์จ เปโตรวิช (KARAD-JORDJE PETROVIC) ในระหว่างปี ค.ศ. 1805-1806 จนสามารถปลดปล่อยเมืองเบล

---

²⁶ Mc Kay, A History of Western Society, P.903-904.

เกรต (BELGRADE) จากการปกครองของตุรกีได้สำเร็จ โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัสเซีย ตุรกีได้ลงนามในสนธิสัญญาบูคาเรสต์ (TREATY OF BUCHAREST) ในปี ค.ศ. 1812 ซึ่งมีสาระสำคัญคือการปลดปล่อยเซอร์เบียให้เป็นอิสระ ในปีต่อมาเมื่อรัสเซียต้องยุติภารกิจทำสงครามกับจักรพรรดินโปเลียนตุรกีจึงถือโอกาสกลับมายึดครองเซอร์เบียเอาไว้ได้แต่ก็ได้รับการต่อต้านจากชาวเซิร์บอยู่ตลอดเวลาภายใต้การนำของมิลอส ออบรีโนวิก (MILOS OBRENOVIC) โดยมีรัสเซียซึ่งเสร์จภารกิจจากสงครามนโปเลียนแล้วจึงหันกลับมาให้การสนับสนุนพวกเซิร์บต่อสู้กับตุรกี

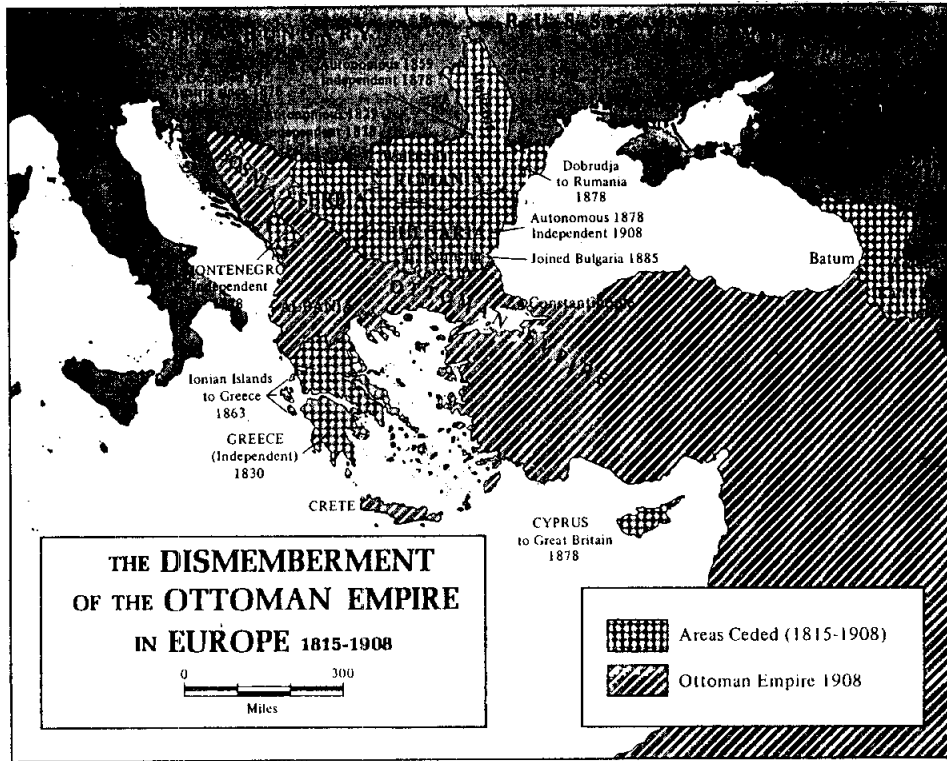
สงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกี (RUSSO-TURKISH WAR)

กรีซซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของตุรกีได้ก่อการกบฏขึ้นในปี ค.ศ. 1821 ภายใต้การสนับสนุนของรัสเซียจนกระทั่งก่อให้เกิดสงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกีขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1828-1829 โดยมีอังกฤษกับฝรั่งเศสได้หันมาร่วมมือกับรัสเซียทำสงครามกับตุรกี ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากอียิปต์สงครามจบลงด้วยความพ่ายแพ้ของตุรกี จากสนธิสัญญาสงบศึกอาเดรียโนเปิล (TREATY OF ADRIANOPLE) ซึ่งลงนามในเดือนกันยายน ค.ศ. 1829 ทำให้กรีซได้รับเอกราชจากตุรกี และตุรกีต้องถอนทหารออกจากเซอร์เบีย ต่อมาในปี ค.ศ. 1830 สุลต่านแห่งตุรกีทรงยินยอมให้เซอร์เบียมีการปกครองตนเองซึ่งเซอร์เบียจะได้รับเอกราชอย่างเป็นทางการจากตุรกีในปี ค.ศ. 1878²⁷

---

²⁷ Constantin Fotitch, "Serbian History," Encyclopedia Americana, Vol.24 (1974), P.572-573.

การแยกตัวของรัฐต่าง ๆ ออกจากอาณาจักรออตโตมันในระหว่างปี ค.ศ. 1815-1908

การปฏิรูปภายในตุรกี

เมื่อต้องประสบกับปัญหาการแยกตัวของดินแดนต่าง ๆ ภายในอาณาจักรตุรกี โดยการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจ องค์สุลต่านแห่งตุรกีจึงทรงเริ่มโครงการปฏิรูป เพื่อให้ตุรกีมีความทันสมัยแบบตะวันตก (WESTERNIZATION) โดยเฉพาะในสมัยของสุลต่านซาลิมที่ 3 (SALIM III ค.ศ. 1789-1807) และสุลต่านเมห์มัดที่ 2 (MAHAMUD II ค.ศ. 1808-1839) โดยทรงหวังว่าการปฏิรูปจะนำมาซึ่งความสงบสุขและความร่ำรวยของอาณาจักรตุรกีถ้าไม่ถูกแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจ อย่างไรก็ตามสุลต่านเมห์มัดที่ 2 ต้องทรงประสบปัญหาขัดแย้งกับพวกมุสลิมด้วยกันเองเมื่อเมเฮเม็ต อาลี (MEHEMET ALI) ผู้ปกครองอียิปต์ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศส ได้ขยายอำนาจการปกครองออกไปและยังทำตัวเป็นคู่แข่งกับองค์สุลต่านแห่งตุรกีโดยการส่งอิบราฮิม ปาห์ชา (IBRAHIM PASHA) ซึ่งเป็นลูกชายให้เข้ายึดครองซีเรีย (SYRIA) ในปี ค.ศ. 1831 จากตุรกี แต่องค์สุลต่านก็

ทรงได้รับความช่วยเหลือจากรัสเซียจนกระทั่งสงครามยุติลง ในที่สุดได้มีการตกลงให้อาลีได้รับสิทธิเป็นผู้ปกครองซีเรีย ภายหลังจากเหตุการณ์ในซีเรียยุติลงแล้วต่อมาในปี ค.ศ. 1833 สุลต่านมาห์มุดที่ 2 ได้ทรงลงพระนามในสนธิสัญญา อุนเคียร์ สเกเลสสิ (TREATY OF UNKIAR SKELESSI) กับรัสเซียมีลักษณะเป็นสนธิสัญญาร่วมมือทางทหารซึ่งจะมีผลทำให้องค์สุลต่านต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 แห่งรัสเซียซึ่งต้องการขยายอำนาจเข้าไปในบริเวณช่องแคบ

ปัญหาเรื่องช่องแคบ

ในปี ค.ศ. 1839 สุลต่านมาห์มุดที่ 2 ทรงคิดว่ากองทัพตุรกีมีความแข็งแกร่งมากขึ้นภายใต้การฝึกของนายทหารปรัสเซีย พระองค์ทรงมีแผนการขับไล่เมเฮเม็ด อาลีออกจากอียิปต์ แต่อาลีได้รับการสนับสนุนทางทหารจากฝรั่งเศสซึ่งหวังที่จะได้รับประโยชน์ทางการค้ากับอียิปต์ ดังนั้นเมื่อเกิดสงครามขึ้นกองทัพตุรกีจึงไม่ประสบผลสำเร็จในการขับไล่อาลีออกจากอียิปต์ นอกจากนี้กองทัพของอาลียังมีแนวโน้มที่จะเดินทัพเข้าสู่ กรุงอิสตันบูล (ISTANBUL เดิมคือ CONSTANTINOPLE) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของตุรกี ดังนั้นอังกฤษภายใต้การนำของลอร์ดพาล์มเมอร์สตัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจึงเข้าแทรกแซงเหตุการณ์ในครั้งนี้จนกระทั่งเกือบจะทำให้อังกฤษต้องทำสงครามกับฝรั่งเศสเพื่อยุติปัญหาที่เกิดขึ้น อังกฤษจึงจัดการประชุมขึ้นที่กรุงลอนดอน (CONVENTION OF LONDON) ในวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ. 1840 โดยมี ฝรั่งเศส ปรัสเซีย ออสเตรีย และรัสเซียเข้าร่วมประชุม โดยมีผลออกมาเป็นข้อตกลงลอนดอน ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ฝรั่งเศสถูกบังคับให้เลิกให้การสนับสนุนต่ออาลี ผลจากข้อตกลงดังกล่าวจึงทำให้นายกรัฐมนตรีธิแอร์ (THIERS) ของฝรั่งเศสขอลาออกจากตำแหน่งไปในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1840

ต่อมาได้มีการประชุมที่เมืองอเล็กซานเดรีย (CONVENTION OF ALEXANDRIA) ในวันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 1840 โดยมีสาระสำคัญคืออาลีต้องถอนตัวออกจากซีเรียเพื่อแลกกับการเป็นเจ้าผู้ปกครองอียิปต์โดยระบบการสืบสายโลหิต ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับในความเป็นเอกราชของอียิปต์ซึ่งได้หลุดพ้นจากการปกครองของตุรกี ในขณะเดียวกันอังกฤษได้ร่วมมือกับออสเตรียเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในดินแดนตะวันออกใกล้ (NEAR EAST) หรือคาบสมุทรบอลข่าน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องช่องแคบที่รัสเซียได้รับสิทธิให้เข้ามามีอิทธิพลในช่อง-

แคบจากสนธิสัญญาอนุเคียร์ สเกเลสลี ในปี ค.ศ.1833 เมื่อถูกขู่จากสองประเทศมหาอำนาจรัสเซียจึงยินยอมที่จะให้มีการทบทวนสนธิสัญญาอนุเคียร์ สเกเลสลีขึ้นใหม่

การประชุมเรื่องช่องแคบ (STRAITS CONVENTION) ซึ่งได้จัดการประชุมในวันที่ 13 กรกฎาคม ค.ศ.1841 โดยผลการประชุมมีสาระสำคัญคือ ได้มีการยอมรับว่าช่องแคบของบอสฟอรัส (BOSPORUS) อยู่ภายใต้การปกครองของสุลต่านและสุลต่านจะทำการปิดช่องแคบในยามปกติเพื่อไม่ให้เรือรบของชาติใด ๆ ผ่านเข้าออก สาระสำคัญโดยสรุปก็คือให้ช่องแคบเป็นเขตปลอดทหารจึงมีผลทำให้รัสเซียกลายเป็นผู้เสียประโยชน์²⁸

ตุรกีกับสงครามไครเมีย

เมื่ออาณาจักรตุรกีต้องมาเผชิญกับปัญหาสงครามไครเมีย (CRIMEAN WAR) ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ.1853-1856 โดยมีสาเหตุมาจากความทะเยอทะยานของจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศสที่ต้องการได้รับเสียงสนับสนุนจากพวกคาทอลิกในฝรั่งเศสโดยขอเป็นผู้คุ้มครองวัดที่ฝังพระศพของพระเยซูในกรุงเยรูซาเล็ม (JERUSALEM) ส่วนรัสเซียภายใต้การนำของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 ทรงเสนอให้มีการแบ่งอาณาจักรตุรกีโดยทรงกล่าวถึงตุรกีเมื่อคราวเสด็จไปเยือนประเทศอังกฤษในปี ค.ศ.1844 ว่าตุรกีคือ "THE SICK MAN OF EUROPE"²⁹ จนกระทั่งไม่มีหมอกคนไหนสามารถรักษาได้แต่อังกฤษก็ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของรัสเซีย เมื่อรัสเซียส่งทหารเข้ายึดครองดินแดนตุรกี สงครามไครเมียจึงเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1853 โดยมีอังกฤษ ฝรั่งเศส และต่อมาคือ ซาร์ดิเนียเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับตุรกี สงครามจบลงด้วยความพ่ายแพ้ของรัสเซีย แต่ความต้องการในการขยายอำนาจของรัสเซียเข้าไปในคาบสมุทรบอลข่านก็ยังไม่หมดไป ทั้งนี้เพราะช่องแคบคือเส้นทางออกทางทะเลที่สำคัญของรัสเซีย³⁰

---

²⁸ Paul Bernstein and Robert W. Green, History of Civilization : Since 1648 (Vol.II, New Jersey : Rowman & Allanheld, 1976), P. 314.

²⁹ Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History, P.213.

³⁰ น้ำเงิน บุญเยี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ.1789-1914, หน้า 206-208.